STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 11613

MIKHAIL BAKUNIN UN KARL MARKS

Victor Dove

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

וויקטאר דאווע.

JOSEF. EISEN.

מיכאאיל באקונין
און
קארל מארקס.

איבערזעצט פון ר. ראקער.

JOSEF. EISEN.

פערלאג „ארבייטער פריינד“,
לאנדאן, 1907.

איינלייטונג.

אין 1895 האָט מיכאַאיל דראַגאָמאַנאָוו געשריבען אין דער פֿאָררעדע צו זיין בעקאַנטעם ווערק „באַקונין׳ס קאָרעספּאָנדענץ מיט אַלעקסאַנדער הערצען און אָרגאַיאָוו", דאָס עס איז זעהר צו בעדויערען, וואָס דאָס לעבען און די טהעטיגקייט פֿון באַקונין איז ביז יעצט אַזוי ווייניג בעקאַנט, אָבוואָהל עס זיינען ערשט פֿערגאַנגען 20 יאָהר זייט ער איז געשטאָרבען און טראָצדעם וואָס ער האָט געהאַט אַזוי פֿיל פֿריינדע און אַנהייננער אין אַלע לענדער פֿון אייראָפּאַ. גליקליכערווייזע זיינען מיר היינט אימשטאַנדע צו בעזייטיגען דיזען מאַנגעל אין אונזער ליטעראַטור. שוין זייט פֿילע יאָהרען איז דר. מאַקס נעטלוי בעשעפֿטיגט מיט אַן אויספֿיהרליכער לעבענס-בעשרייבונג פֿון מיכאַאיל באַקונין און עס איז קיין צווייפֿעל, דאָס דיזעס ווערק וועט זיין אַ ווערטהפֿאָלער און אונשעצבאַרער ליטעראַרישער ביטראַג צו דער רעוואָלוציאָנערער געשיכטע פֿון׳ם פֿערגאַנגענעם יאָרהונדערט. אונזערע גאַנצע קענטניסע אין בעצוג אויף די גלענצענדע לעבענס-געשיכטע פֿון דעם גרויסען רעוואָלוציאָנער זיינען ביז יעצט צום גרעסטען טהייל בעשריינקט געווען אויף איינינע אונפֿאָלשטענדיגע אַבהאַנלונגען, אויף די פֿיינליכע נאָטיצען פֿון די ביאָגראַפֿישע דיקסיאָנערען און הויפּטזעכליך אויף די פֿייגע פֿערלוימדונגען פֿון זיינע געגנער, וועלכע האָבען איהם בעשמוצט זיין גאַנצעס לעבען לאַנג, און וועלכע בעשמוצען נאָך היינט זיין אַנדיינקען. ערשט זייט די לעצטע עטליכע יאָהרען האָט מען פֿערעפֿענטליכט טהיילען פֿון זיין קאָרעספּאָדענץ און מאַקס נעטלוי האָט פּובליצירט אַ טהייל פֿון זיינע טהעאָרעטישע און פּאָלעמישע שריפֿטען.

עס איז קיין צווייפֿעל, אַז באַקונין האָט געהאַט פֿילע פֿיינדע, וועלכע האָבען איהם זעהר אָפּט בעקעמפּט מיט די נידריגסטע און געמיינסטע וואַפֿען, אָבער אין דערזעלבער צייט האָט ער אויך געהאַט אין אַלע לענדער אַ גרויסע צאָהל עהרליכע פֿריינדע און בעגייסטערטע בעוואונדערער, פֿון וועלכע איינינע לעבען נאָך היינט און קעמפּען אונטער דעם דירעקטען איינפֿלוס פֿון זיינע אידעען פֿאַר די פּאָליטישע און סאָציאַלע בעפֿרייאונג דער מענשהייט. און גראַדע פֿאַר דיזע אַלטע קעמפּפֿער איז עס געווים אַ פֿרעהליכע איבערראַשונג, דאָס אַ געלערהטער און איבערגעבענער אַנאַרכיסט, וועלכער האָט דורך אויסערגעוועהנליך גינסטיגע

אומשטענדען געהאַט די געלעגענהייט צו זאַמלען די זעהר זעלטענע דאָקומענטען, וועלכע גיבען אונז די ריכטיגע ערקלעהרונגען איבער דאָס לעבען און טהעטיגקייט פֿון דעם גרויסען רוסישען רעוואָלוציאָנער, האָט זיך געשטעלט די גרויסע אויפֿגאַבע צו שאַפֿען אַ פֿאָלשטענדיגע און ווירדיגע ביאָגראַפֿיע, אַזוי ווי באַקונין און די גראַנדיאָזע זאַכע, פֿאַר וועלכע ער האָט געקעמפֿט זיין גאַנצעס לעבען לאַנג, האָבען עס פֿערדינט.

לאָמיר ניט פֿערגעסען, אַז באַקונין איז געוועז דער אייגענטליכער גרינדער פֿון דער אַנאַרכיסטישער בעוועגונג אין אייראָפּאַ און דאָס אַלע די, וועלכע פֿערשפּרייטען היינט די פֿרייע אידעען און טהעאָריען אויף אַלע געביטען פֿון דער גייסטיגער ענטוויקלונג, זיינען די דירעקטע נאָכפֿאָלגער פֿון איהם. אַנערקענענדיג דיזע טהאַטזאַכע, פֿערגעסען מיר באַטירליך ניט אין די נעמען פֿון גודווין, טהאָמסאָן, וואַררען, פּרודאָהן, גרין, שטירנער און פֿילע אַנדערע, וועלכע האָבען אַלע ביינעטראָגען צו ענטוויקלען און צו בעגרינדען די אידעען און טהעאָריען פֿון דער אַנאַרכיסטישער וועלטאַנשויאונג, מיר פֿערגעסען אויך ניט, דאָס באַקונין אַלס פֿילאָזאָף און דיינקער האָט אַלע דיזע מענער זעהר פֿיל צו פֿערדאַנקען, דען מיט זייערע לעהרען, פֿערבונדען מיט די רעזולטאַטען פֿון זיינע אייגענע גייסטיגע פֿעהיגקייטען, האָט ער געשאַפֿען אַ גאַנץ נייע פֿילאָזאָפֿישע אַנשויאונג איבער דער וועלט און איבער דאָס לעבען פֿון דער מענשליכער געזעלשאַפֿט. אָבער מיר ריידען יעצט הויפּטזעכליך פֿון דעם געוואַלדיגען איינפֿלוס, וועלכען ער האָט געהאַט אַלס פֿערשפּרייטער פֿון די אַנאַרכיסטישע אידעען אין אַלע לענדער פֿון אייראָפּאַ. זיין מעכטיגע אַגיטאַציאָנס־קראַפֿט, זיין אונבעזיגבאַרע ענערגי און זיינע פֿערזענליכע כאַראַקטער־אייגענשאַפֿטען אַלס מענש און פֿריינד האָבען איהם געמאַכט צום איניציאַטאָר און בעגרינדער פֿון דער אַנאַרכיסטישער בעוועגונג.

נאָך איידער די „אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער אַסאָסיאַציאָן" איז געגרינדעט געוואָרען און וועהרענד דער בליהונגס־פּעריאָדע פֿון דיזער מעכטיגער אָרגאַניזאַציאָן האָט באַקונין געשטריטען פֿאַר די פֿערבריידערונג פֿון די וועסט־אייראָפּעאישע פֿעלקער, אָבער אין דערזעלבער צייט האָט ער אויך געקעמפֿט פֿאַר דער בעפֿרייאונג פֿון די סלאַווישע נאַציאָנען, (דאָס איז געוועזן דער גרויסער אונטערשיד צווישען איהם און מאַרקס) דען זיין לאָגישער פֿערשטאַנד האָט איהם געזאָגט, אַז די עמאַנציפּאַציאָן פֿון דיזע פֿעלקער איז די בעסטע גאַראַנטי פֿאַר די פֿרייהייט אין אייראָפּאַ. אין דיזער בעציהונג איז ער געוועזן אַ דירעקטער אַפּאָנענט פֿון דעם איינזייטיגען שאָוויניזמוס פֿון קאַרל מאַרקס, וועלכער האָט געקוקט אויף יעדעם מיטגליד פֿון דער סלאַווישער ראַסע ווי אויף אַ פֿיינד, וועלכען מע מוז פֿערניכטען מיט אַלע מיטלען,1) און עס איז זעהר וואַהרשיינליך, דאָס

1) מאַרקס האָט אין דער „נייער רהיינישער צייטונג" עפֿענטליך געפֿריידיגט דעם

דיזער אַנטאַגאָניזמוס איז געווען די הויפּטאורזאַכע און דער אורשפּרונג פֿון דער ביטערער פֿיינדשאַפֿט צווישען דיביידע רעוואָלוציאָנערען.

מע גלויבט געוועהנליך, אַז די פֿיינדשאַפֿט צווישען מאַרקס און באַקונין האָט זיך ערשט אָנגעפֿאַנגען, ווען באַקונין איז געוואָרען אַ מיטגליד פֿון דער צענטראַל־סעקציאָן פֿון דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער אַסאָסיאַציאָן" אין זשענעוואַ אין יולי 1868. אָבער דאָס איז אַן אירטהום. מאַרקס האָט באַקונין'ן שטענדיג בעקעמפֿט און פֿערלוימדעט, זייט ער האָט פֿערלאָזען רוסלאַנד און איז אַריינגעטראָטען אין די פּאָליטישע בעוועגונג פֿון אייראָפּאַ און הויפּטזעכליך זייט 1848 און 1849, ווען באַקונין האָט גענומען אַנטהייל אין די רעוואָלוציאָנען פֿון דייטשלאַנד. אום צו פֿערניכטען באַקונין'ס איינפֿלוס, וועלכער איז דאַן געווען זעהר שטאַרק, האָט מאַרקס אָנגעווענדעט יעדעס מיטעל, וועלכעס זיין פֿאַלשער און פֿערדאָרבענער כאַראַקטער האָט נאָר געקענט אויסקלעהרען, פֿון די איינפֿאַכסטע ליגענס און פֿערלוימדונגען ביז צו די נידריגסטע און געפֿעהרליכסטע בעשולדיגונגען. קאַרל מאַרקס האָט אין זיינע האַנדלונגען געגען באַקונין'ן בעוויזען, ווי אויך אין פֿילע אַנדערע אַנגעלעגענהייטען, דאָס ער האָט גוט אָנגעווענדעט די לעהרען פֿון דייוויד אורקוואַרד,1) וועלכער איז געווען זיין אינספּיראַטאָר און ראַטהגעבער אין פּאָליטישע אַנגעלעגענהייטען, פֿון דייוויד אורקוואַרד, דיזען פֿאַלשען, נידריגען און אונוויסענדען דיפּלאָמאַטישען פּראַזען־דרעשער, וועלכער האָט איבעראַל געזעהן געפֿעהרליכע ערשיינונגען, אַ מענש, וועלכער האָט געקוקט אויף אַלע אַנדערע מיט מיסטריאישע אויגען, און וועלכער האָט בעטראַכטעט אַלע זייגע בעהויפּטונגען אַלס אונפֿעהלבאַר, פּונקט ווי די יעזואיטען.2)

עס איז ניט מיין אַבזיכט היינט טיפֿער איינצוגעהן אויף די ווערטהפֿאָלע אַרבייט פֿון דר. מאַקס נעטלוי, וועלכע ער האָט נאָך ניט אין גאַנצען געענדיגט; אַלעס וואָס איך וויל בעוויזען אין דיזע אַרטיקלען, מיט דער

קריג געגען די סלאַווישע פֿעלקער מיט דער אויסנאַהמע פֿון די פּוילען, אין זיינע אַרטיקלען געגען די סלאַווען געפֿינט זיך די פֿאָלגענדע שטעלע: „דער האַס געגען די רוסען דאַרף זיין די ערשטע רעוואָלוציאָנערע ליידענשאַפֿט פֿון די דייטשען און זייט דער רעוואָלוציאָן (1848) איז נאָך דערצו געקומען דער האַס געגען די טשעכען און קראָאַטען. דערפֿאַר קאַמף, אונערביטליכער קאַמף אויף לעבען און טויט, פֿערניכטונגס־קאַמפֿ און ראַדיקאַלער טעראָריזמוס געגען דאָס גאַנצע סלאַווענטהום, וועלכעס האָט פֿערראַטהען די רעוואָלוציאָן א. ז. וו." מאַרקס האָט אַלזאָ ניט נאָר געפֿריידיגט דעם קאַמף געגען די רוסישע רעגירונג, זאָנדערען דעם דירעקטען קאַמף געגען די סלאַווישע פֿעלקער.

(דער איבערזעצער.)

1) אורקוואַרד איז געווען אַן ענגלישער בורזשואַ, אַ זעהר אינטימער פֿריינד פֿון קאַרל מאַרקס, וועלכער האָט פֿערדעכטיגט הונדערטער מענשען אַלס רוסישע פּאָליציי שפּיאָנען. אַלע פּאָליטישע עמיגראַנטען אין ענגלאַנד, מיט דער אויסנאַהמע פֿון מאַרקס און זיין קרייז, האָבען איהם בעטראַכטעט אַלס אַ געמיינעם פֿערלוימדער.

(דער איבערזעצער.)

2) JULIUS FROEBEL, Ein Lebenslauf II, 36.

הילפֿע פֿון די צאָהלרייכע דאָקומענטען, וועלכע אונזער פֿריינד נעטלוי האָט פֿערעפֿענטליכט, איז די אונבעשטרייטבאַרע טהאַטזאַכע, אַז מאַרקס האָט שטענדיג פֿערלײמדעט באַקונין׳ן, אין דאָס דער ביטערער קריג, וועלכען ער האָט אָנגעפֿיהרט געגען דעם רוסישען רעוואָלוציאָנער איז ניט פֿעראורזאַכט געוואָרען, וויל ער האָט געהאַט דעם גוטען גלויבען און די עהרליכע איבערצייגונג, אַז זיינע שווערע בעשולדיגונגען זיינען ריכטיג. ניין דיזער גאַנצער קריג איז אָנגעפֿיהרט געוואָרען צוליב פֿערזענליכע אינטערעסען און מאַרקס האָט אַליין זעהר גוט געוואוסט די אַבסאָלוטע אונריכטיגקייט פֿון זיינע פֿערלײמדונגען. דאָס צו בעווייזען איז די אויפֿגאַבע פֿון די פֿאָלגענדע אַרטיקלען.

I

באַקונין האָט שוין פֿערבראַכט געהאַט עטליכע יאָהר אין אויסלאַנד — אין דייטשלאַנד, דער שווייץ און בעלגיען, ווען ער האָט פֿון דער רוסישער רעגירונג ערהאַלטען דעם בעפֿעהל זאָפֿאָרט צוריקצוקומען נאָך רוסלאַנד[1]; אָבער ער האָט זיך ענטזאַגט צו פֿאָלגען דיזען בעפֿעהל און האָט בעשלאָסען צו געהן נאָך פּאַריז. אין פּאַריז איז ער אָנגעקומען אין יולי 1844 און איז דאָרט פֿערבליבען ביז אין דעצעמבער 1847. עס איז דאַן גראַדע געווען יענע מערקווירדיגע פּעריאָדע, ווען אַלע האָבען געגלויבט, אַז די בורזשואַזי האָט עררייכט די העכסטע שטופֿע פֿון איהר מאַכט; די פּעריאָדע, ווען עס האָט איבעראַל געהערשט רוהע און אָרדנונג, און ווען זאָגאַר די אָפּאָזיציאָנעלע פּאַרטייען האָבען ניט אַרויסגעצייגט קיין קראַפֿט און ענערגי.

באַקונין האָט דיזע עפּאָכע כאַראַקטעריזירט אין אַ מאַנוסקריפּט, וועלכען ער האָט געשריבען אין 1871, און וועלכער איז ביז יעצט נאָך ניט

1) „איך האָב מעהר קיין פֿאָטערלאַנד, זייט איך האָב מיר אָבגעזאָגט פֿון דעם מייניגען; און אַזוי געה איך רוהיג און געלאַסען ווי דער וואַנדערענדער יודע דעם וועג, וועלכען מיין שיקזאַל און מיין אינערע איבערצייגונג האָבען פֿאַר מיר בעשטימט. אַזוי ווי עס איז אונמעגליך זיך צו שאַפֿען אַ פֿאָטערלאַנד, וועל איך אין גאַנצען אויפֿגעבען דיזע אונניצליכע אַרבייט, און דאָס וועט מיר ניט אָנקומען אַזוי שווער, דען איך בין איבערצייגט, אַז רוסלאַנד וועט נאָך שפּילען אַ גרויסע ראָלע אין דעם הייליגען קאַמף פֿון דער דעמאָקראַטי. נאָר אונטער דיזער פֿאָראויסזעצונג ליב איך דאָס לאַנד, וואו איך בין געבאָרען געוואָרען...״ (בריף פֿון באַקונין אַן עמאַ זיגמונד, געשריבען אַם 13טען פֿעברואַר 1843). NETTLAU, I. 64.

פּערזענליכט געוואָרען, 1) מיט די פאָלגענדע ווערטער: „די רעפּובליקאַנער האָבען פאַרטגעזעצט זייער קאָנספּיראַטיווע טהעטיגקייט; אָבער פילע האָבען בעהויפּטעט, אַז זיי האָבען נאָר קאָנספּירירט אויס פערגניגען, אַזוי אונשולדיג איז געווען דער כאַראַקטער פון זייערע פערשווערונגען. די פּאָליציי פון מוסיע דושאַטעל האָט ווירקליך ניט מורא געהאַט פאַר זיי, פערקעהרט, עס האָט אויסגעזעהן, אַזוי ווי זי וואָלט זיי זאָגאַר געגעבען איהר בעזונדערע פּראָטעקציאָן."

„אין דיזער עפּאָכע האָט פּרודהאָן צום ערשטען מאָל פּראָפּאַגאַנדירט זיינע אידעען און פּובליצירט זיינע ערשטע ביכער, וועלכע האָבען אין זיך ענטהאַלטען (די הערנען לואי בלאַן, פּרודהאָן'ס שוואַכער געגנער און קאַרל מאַרקס, זיין אייפערזיכטיגער אָפּאָנענט, מוזען מיר ענטשולדיגען) די גרונד־אידעע פון דער גאַנצער סאָציאַלער רעוואָלוציאָן, די גרונד־אידעע פון דער סאָציאַליסטישער קאָמונע, וועלכע צושטערט דעם בעגריף און די טהעטיגקייט פון'ם שטאַאַט. אָבער די מעהרסטע לעזער פון פּרודהאָן'ס שריפטען האָבען זיינע אידעען ניט פערשטאַנען. די ראַדיקאַלע צייטונגען פון דיזער עפּאָכע, „Le Nationale" און „La Reforme", וועלכע האָבען זיך גערופען דעמאָקראַטיש סאָציאַליסטיש, סאָציאַליסטיש נאָך דער מאָדע פון לואי בלאַן, האָבען ניט געשריבען קיין גוטעס וואָרט איבער זיינע ביכער, זיי האָבען זיי זאָגאַר ניט קריטיקירט. די אָפיציעלע רעפּרעזענטאַנטען פון דער רעפּובליקאַנישער אידעע האָבען געמאַכט אַ גאַנצע קאָנספּיראַציאָן, צו איגנאָרירען פּרודהאָן'ס שריפטען און אַנשויאונגען."

„עס איז געווען דיזעלבע פּעריאָדע, ווען מישלע און קינע האָבען געהאַלטען זייערע ענטהוזיאַסטישע, אָבער לײדער אונפּרוכטבאַרע פּאָרטרעגע אין'ם פראַנצויזישען קאָלעגיום, די לעצטע פונקען פון אַ מין אידעאַליזמוס, וואָס איז פיליכט דורכדרונגען געווען פון עדעלע, גרויס־הערציגע בעשטרעבונגען, אָבער וועלכער איז פּראַקטיש ניט פעהיג געווען אירגענד עטוואָס אויפצוטהאָן. זיי האָבען זיך אונטערנומען די אונאויספיהר־באַרע אַרבייט צו גרינדען די פרייהייט, גלייכהייט און ברידערליכקייט פון די מענשען אויף די פונדאַמענטען פון אייגענטהום, שטאַאַט און רעליגיאָן; גאָט, שטאַאַט און אייגענטהום זיינען אונז געבליבען, אָבער פון דער פרייהייט, גלייכהייט און ברידערליכקייט בעזיצען מיר היינט ניט מעהר, ווי בערלין, פּעטערסבורג און ווערסאַיל ערלויבען אונז."

אָבער אַלע דיזע טהעאָריען האָבען דאַן אין פראַנקרייך געהאַט אַ גאַנץ קליינעם איינפלוס. די גרויסע מאַיאָריטעט פון די לעזער האָבען זיך איבערהויפּט ניט בעשעפטיגט מיט דיזע אידעען, זיי האָבען בעסער געלעזען די אונענדליך לאַנגע ראָמאַנען און נאָוועלען פון אויזשען סי און אַלעקסאַנדער דומאַ, וועלכע האָבען דאַן אָנגעפילט די

1) דיזער מאַנוסקריפּט געפינט זיך אונטער די „פראַנצויזישע בריף" .Nettlau, I, 64 - 65

פֿעליטאָנען פֿון די גרויסע צייטונגען La Presse, Le Constitutionnel און Les Debates.

„גראַדע אין יענער צייט איז עס געווען, ווען די מענשען האָבען געמאַכט געשעפֿטען, פֿערקויפֿענדיג זייערע געוויסענס און זייערע איבערצייגונגען. לואי פיליפ, דישאַטעל און גיזאָ האָבען דאַן געקויפֿט און בעשטאָכען דעם לעגאַלען און קאָנסערוואַטיווען ליבעראַליזמוס, פונקט ווי קאַוואור האָט עס שפּעטער געטהאָן מיט דעם „פֿעראייניגטען איטאַליען;" און דאָס וואָס מע האָט אין יענער צייט אין פֿראַנקרייך גערופֿען „געזעצליכע פֿערטרעטונג" האָט אָהנע צווייפֿעל אַ גרויסע עהנליכקייט מיט דעם וואָס מע רופֿט היינט אין איטאַליען „לאַ קאָנסאָרטעריאַ".1) אַ געוויסע צאָהל געקויפֿטע בעשעפֿעניסע, וועלכע האָבען ניט מעהר געוואָלט ווי זיך פֿערקויפֿען, האָבען דאַן פֿערוואַנדעלט דעם פּאַרלאַמענט אין אַ בערזע, וואו מע האָט פֿערקויפֿט די גרויסע און קליינע אינטערעסען פֿון'ם פֿאָלק."

„דער פּאַטריאָטיזמוס האָט זיך אין יענער צייט מאַניפֿעסטירט אין דער פֿאָרם פֿון געשעפֿטען און האַנדעלס-ספּעקולאַציאָנען; פֿאַר די לאַנד איז דאָס נאַטירליך זעהר שלעכט געווען, אָבער די איינצעלנע אינדיווידוען, וועלכע זיינען געשטאַנען אַן דער שפּיצע פֿון'ם שטאַאַט, האָבען געמאַכט גוטע געשעפֿטען פֿון דיזען האַנדעל. אויף אַזאַ מין אַרט איז די פּאָליטישע וויסענשאַפֿט זעהר איינפֿאַך געוואָרען און די געשיקליכקייט פֿון דער רעגירונג האָט זיך אין גאַנצען בעשריינקט אויף די פֿעהיגקייט אויסצוקלייבען פֿון אַלע שופֿטען, וואָס האָבען פֿערקויפֿט זייער געוויסען און זייער איבערצייגונג, דיאיעניגע, וועלכע האָבען געקענט אַריינברייגנען דעם גרעסטען נוצען. עס איז אַלעמען בעקאַנט, ווי גוט לואי פיליפ האָט עס פֿערשטאַנען זיך צו בענוצען מיט דיזען רעגירונגס מיטעל."

עס איז וואַהר, דאָס אין דערזעלבער צייט, ווען די פֿראַנצויזישע בורזשואַזי האָט געפֿייערט איהרע שמוציגסטע טריאומפֿען, האָבען אין פֿראַנקרייך עקזיסטירט אַ מאַסע סאָציאַליסטישע און פּראָגרעסיווע גרופּען און שולען: די סענט סימאָניסטען, די פֿוריעריסטען, די פּאָזיטיוויסטען: פּעקער און ווידאַל, פֿלאָראַ טריסטאַן, ווילגאַרדעל און טהאָרע, זשאָרזש סאַנד און פּיער לערו; בישע און די אַנהייגגער פֿון דעם דעמאָקראַטישען מיסטיציזמוס; בלאַנקי, באַרבעס און ראַספּאַי; די אַנהייגגער פֿון דער „רעפֿאָרם"; די קאָמוניסטען און די אויטאָריטערע באַבעפֿיסטען; קאַבעט און דעזאַמי און נאָך אַ גאַנצע מאַסע מעהר אָדער ווייניגער אויטאָריטערע און רעוואָלוציאָנערע שולען און ריכטונגען. אין דיזען אינטערעסאַנטען קרייז האָט זיך באַקונין

1) קאָנסאָרטעריאַ מיינט אַ פֿעראייניגונג פֿון מענשען, וועלכע האָבען דיזעלבע אינטערעסען. אין איטאַליען פֿערשטעהט מען אונטער דיזען וואָרט די פֿערקויפֿטע פּאָליטיקער, וועלכע בענוצען דאָס פּאַרלאַמענט פֿאַר זייערע פּערזענליכע אינטערעסען.
(דער איבערזעצער.)

בּאַוועגט, וועלכער איז שוין פֿריהער שטענדיג פֿערבונדען געווען מיט די פֿאָרטגעשריטענסטע ריכטונגען און פּאַרטייען — אין רוסלאַנד מיט די פּראָגרעסיווסטע גרופּען און צירקלען; אין דייטשלאַנד מיטדי פֿעהיגסטע פֿערטרעטער פֿון דעם פֿילאָזאָפֿישען ראַדיקאַליזמוס; אין דער שווייץ מיט ווילהעלם ווייטלינג און די קאָמוניסטען, וועלכע האָבען געהאַט אַזעלכע נאָהענטע פֿערבינדונגען מיט די איינפֿלוסרייכסטע מיטגלידער פֿון דער פּוילישער עמיגראַציאָן. איבעראַל האָט מען איהם געליבט; אַלע וואָס זיינען מיט איהם בעקאַנט געווען, זיינען צו איהם צוגעצויגען געוואָרען דורך דעם צויבערהאַפֿטען איינפֿלוס פֿון זיין מעכטיגער פּערזענליכקייט. ער איז געווען איינער פֿון יענע זעלטענע מענשען, פֿאַר וועלכע מע וואָלט געקענט אַלעס אַוועקגעבען, אַלעס אויפֿאָפּפֿערען.

אין 1843 האָבען די דייטשע רעגירונגען אונטערדריקט די „Deutsche Jahrbuecher" פֿון אַרנאָלד רוגע אין דרעזדען און אין דערזעלבער צייט די „Rheinische Zeitung", וועלכע קאַרל מאַרקס האָט אַרויסגעגעבען אין קעלן. אויס דיזען גרונד האָבען דיביידע דייטשע שריפֿטשטעלער הערויסגעגעבען די „Deutsch-franzoesische Jahrbuecher", וועלכע זיינען אין 1844 אַרויסגעגאַנגען אין פּאַריז. באַקונין איז געווען אַ מיטאַרבייטער פֿון דיזער צייטשריפֿט. קורץ נאָכדעם ווי דיזער זשורנאַל האָט אויפֿגעהערט צו ערשיינען, האָט היינריך בערנשטיין פּובליצירט אַ וועכענטליכע צייטונג אין פּאַריז מיט דעם נאָמען „Vorwaerts". די שטענדיגע מיטאַרבייטער פֿון דיזען בלאַט זיינען געווען אַרנאָלד רוגע, קאַרל מאַרקס, דער פּאָעט הערוועג, מיכאַאיל באַקונין, זשאָרזש ווערטה, דר. עווערבעק, ג. וועבער, י. בורגערס און פֿרידריך ענגעלס. אין דיזער פּעריאָדע האָט מאַרקס — נאָכדעם ווי ער האָט זיך צוקריגט מיט אַרנאָלד רוגע1), וועלכען ער האָט געקריינקט מיט פֿאַלשע בעשולדיגונגען און נידריגע בעליידיגונגען — אָנגעפֿאַנגען אַ געהיימען קריג געגען באַקונין, בעשמוצענדיג איהם אין בריף און

1) מאַרקס האָט שטענדיג פֿערלוימדעט און בעשמוצט זיינע געגנער. זיינע פּאָלעמישע אַטאַקען געגען אַרנאָלד רוגע, די ברידער בויער, קאַרל גרין, פּרודהאָן, העניסען, וויליך און קאַרל פֿאָגט זיינען געווען מוסטער פֿון נידריגער קליינליכקייט און פֿאַלשע בעשולדיגונגען, אָבער זיין קאַמף געגען באַקונין איז געווען דאָס ערגסטע, וואָס ער האָט בעגאַנגען אין דיזער בעציהונג. מאַרקס האָט זיינע געגנער ניט נאָר פֿערלוימדעט און בעשמוצט אין זיינע פּאָלעמישע שריפֿטען, נאָר זאָגאַר אין זיינע וויסענשאַפֿטליכע ווערק, ווי צ.ב.ש. אין זיין „קאַפּיטאַל"; אַזוי שטאַרק איז ביי איהם געווען ענטוויקעלט די שלעכטע אייגענשאַפֿט צו בעליידיגען דיאיעניגע, וועלכע ער האָט געהאַסט. אַלס אַ ביישפּיל ציטירען מיר דאָ די פֿאָלגענדע ווערטער, וועלכע געפֿינען זיך אין דער ערשטער אויסגאַבע פֿון'ם „קאַפּיטאַל", זייטע 613: „אַלעקסאַנדער הערצען, וועלכער איז געווען אַ האַלבער רוסע, אָבער אַ גאַנצער מאָסקוויטער, האָט געוואָלט רעפֿאָרמירען איירא‏ָפּאַ דורך די איינפֿיהרונג פֿון דער רוסישער קנוטע." אין דער צווייטער אויפֿלאַגע פֿון דעם אויבענדערמאָנטען ווערק האָט מען דיזען זאַץ ניט מעהר אַריינגעשטעלט.

קאָרעספּאָנדענצען. קיינער ווייס ניט די אורזאַכע, וואַרום דיזער קריג האָט זיך אָנגעפֿאַנגען, נאָר די מעטהאָדע, וועלכע מאַרקס האָט אָנגעווענדעט אין דיזען קאַמפּף, האָט געהאַט דעם ספּעציעלען צוועק באַקונין'ן טיפֿער צו פֿערוואונדען, ווי עס וואָלט מעגליך געווען אין אַן עפֿענטליכער און פּערזענליכער פּאָלעמיק. איין איינציגער מאָמענט האָט דיזען מייסטער אין דער קונסט צו פֿערלוימדען געבאָטען אַ געלעגענהייט צו פֿערגיפֿטען דאָס גאַנצע לעבען פֿון יענעם עדלען מאַן, וועלכער האָט אין יעדען אויגענבליק פֿון זיין שטירמישען דאַזיין געגעבען גלענצענדערע בעווייזע פֿאַר זיין פּאָליטישע עהרליכקייט און זיין רעוואָלוציאָנערע ערענסטקייט, ווי מאַרקס אין דעם זייניגען.

אין אָנפֿאַנג פֿון'ם יאָהר 1845, אין דערזעלבער צייט ווען מאַרקס האָט שטילערהייט פֿערשפּרייט זיינע גיפֿטיגע בעשולדיגונגען געגען באַקונין'ן, האָט דער רוסישער צאַר אויף דעם פֿערלאַנג פֿון דעם היילינען סינאָד אַרויסגעלאָזען פֿאָלגענדען אוקאַז: „נעהמענדיג אין אַנבעטראַכט, אַז די הערען גאָלאָווין און באַקונין, מיטגלידער פֿון דער רוסישער אַריסטאָקראַטי, האָבען אין פֿראַנקרייך פּובליצירט רעוואָלוציאָנערע שריפֿטען געגען דער רוסישער רעגירונג; און ווייטער נעהמענדיג אין אַנבעטראַכט, אַז זיי האָבען ניט געפֿאָלגט דעם קייזערליכען בעפֿעהל — צוריקצוקומען אין זייער פֿאָטערלאַנד, האָבען זיי זיך אַליין אויסגעשלאָסען פֿון אַלע בירגערליכע רעכטע און פֿון זייערע רעכטע אַלס אַריסטאָקראַטען. דערפֿאַר וועט דער שטאַאַט קאָנפֿיסצירען אַלע זייערע גיטער אין רוסלאַנד און אים פֿאַל זיי וועלען צוריקקומען, וועט מען זיי פֿערשיקען נאָך סיביר, וואו זיי וועלען דאַרפֿען בלייבען זייער גאַנצען לעבען לאַנג". אַם 27טען יאַנואַר 1845 האָט באַקונין פֿערעפֿענטליכט אין „La Reforme" אַ בריף, וועלכער בעשעפֿטיגט זיך מיט דיזען אוקאַז:

„מיין פּערזענליכע שטעלונג אין דיזער אַנגעלעגענהייט איז זעהר איינפֿאַך. אין דער צייט וואָס איך בין געווען אין דייטשלאַנד און דער שווייץ, האָט מען דער רוסישער רעגירונג איבערגעגעבען, דאָס איך בין אַן אינטימער פֿריינד פֿון איינינע דייטשע שריפֿטשטעלער, מיטגלידער פֿון דער ראַדיקאַלער פּאַרטיי, דאָס איך האָב געשריבען איינינע אַרטיקלען אין פֿערשידענע צייטשריפֿטען[1] און הויפּטזעכליך, דאָס איך בין אַ סימפּאַטיזירער פֿון דער פּונקט אַזוי נאָבעלער ווי אונגליקליכער פּוילישער נאַציאָן און אַן אויסגעשפּראָכענער פֿיינד פֿון דער ברוטאַלער טיראַניי, אונטער וועלכער דאָס פּוילישע פֿאָלק האָט צו ליידען. יעדער איינער קען בעגרייפֿען, דאָס מיינע האַנדלונגען זיינען ניט געווען קיין פֿערברעכען, אָבער פֿאַר אַ רעגירונג ווי די רוסישע, איז דאָס פֿאָלשטענדיג גענוג געווען, אום צו

---

1) באַקונין האָט געשריבען אַרטיקלען אין די „Deutsche Jahrbuecher" פֿון אַרנאָלד רוגע, אין „Der schweizerische Republikaner" און אין די „Deutsch-franzoesische Jahrbuecher" פֿון רוגע און מאַרקס. Nettlau II, 252.

פֿאַסען אַזאַ בעשלוס. אויס דיזען גרונד האָט זי מיר צוגעשיקט דעם בעפֿעהל, זאָפֿאָרט צוריקצוקומען נאָך פּעטערסבורג, מיט דער דראָהונג, דאָס אים פֿאַל איך וועל ניט פֿאָלגען דעם בעפֿעהל, וועט מען אָנווענדען געגען מיר די פֿולע שטרייננקייט פֿון די געזעצע. איך האָב גוט געוואוסט, וואָס איך האָב צו ערוואַרטען, ווען איך וואָלט צוריקגעגאַנגען, און דערפֿאַר האָב איך בעסער פֿאָרגעצויגען די ריינע לופֿט פֿון וועסט־אייראָפּאַ, איידער צוריקצוגעהן אין די שטיקענדע אַטמאָספֿערע פֿון רוסלאַנד, פֿון וועלכע איך האָב מיר שוין לאַנג געוואָלט אָבזאָגען. איך האָב אַלזאָ געענטפֿערט מיט דער ערקלעהרונג, דאָס איך וועל ניט צוריקגעהן, וויסענדיג די קאָנזעקווענצען פֿון אַזאַ ערקלעהרונג, דען לויט די געזעצע פֿון מיין געוועזענעם פֿאָטערלאַנד איז מיין ענטזאַגען זיך צו פֿאָלגען דעם בעפֿעהל פֿון דער רעגירונג, אַזאַ שרעקליכער פֿערברעכען געגען די מאַיעסטעט פֿון'ם קייזער, דאָס מע האָט אַרויסגעלאָזט געגען מיר אַן אוקאַז, אין וועלכען די רעגירונג נעהמט אַוועק פֿון מיר מיין אַריסטאָקראַטישען טיטעל און אין דערזעלבער צייט פֿעראורטהיילט זי מיך צו אַ לעבענס־לייגגליכען אויפֿענטהאַלט אין סיביר; אָבער אָפֿען געזאָגט, זיינען דיזעביידע בעשליסע פֿון דעם היילינען סינאָד פֿאַר מיר פֿערזענליך גאָר קיין שטראַפֿע ניט, דער ערשטער בעשלוס איז פֿאַר מיר אַ ווירקליכע וואָהל־טהאַט און דער צווייטער איז פֿאַר מיר אַן אורזאַכע מעהר זיך צו פֿרעהען, וואָס איך לעב יעצט אין פֿראַנקרייך."

באַקונין האָט זיך אפילו ניט לאַנג געהאַט צו פֿרעהען מיט דעם גליקליכען צופֿאַל, וועלכער האָט איהם ערלויבט צו לעבען אין פּאַריז; דען די רוסישע רעגירונג האָט באַלד געשיקט אַן פֿראַנקרייך אַ געהיימע נאָטע, אין וועלכער זי האָט אויפֿגעפֿאָדערט די פֿראַנצויזישע רעגירונג איהם צו פֿערפֿאָלגען. אַ געלעגענהייט האָט זיך באַלד געמאַכט, ווען באַקונין האָט געהאַלטען זיין בעריהמטע רעדע אין דער גרויסער פֿערזאַמלונג פֿון די פּוילישע עמיגראַנטען, וועלכע איז אָבגעהאַלטען געוואָרען אין דער רי סענט האָנאָרע, נומער 352 אַם 29טען נאָוועמבער 1847. אין אַ בריף, וועלכען באַקונין האָט געשריבען מיט פֿילע יאָהרען שפּעטער, און וועלכער איז ביז יעצט נאָך ניט פֿערעפֿענטליכט געוואָרען,1) האָט ער בעשריבען דיזע מערקווירדיגע פֿערזאַמלונג מיט די פֿאָלגענדע ווערטער:

„אים נאָוועמבער 1847 האָבען די פּוילישע עמיגראַנטען אין פּאַריז אָרגאַניזירט אַ גרויסע פֿערזאַמלונג, אַזוי ווי זיי פֿלעגען טהאָן אַלע יאָהר, אום צו פֿייערען דעם אַנדענקונג פֿון זייער רעוואָלוציאָן. איך, זייענדיג איינער פֿון די אַלטע עמיגראַנטען, וועלכער איז שוין בעקאַנט געווען דעם אַלגע־געמיינען פּובליקום, בין אויסגעקליבען געוואָרען צו האַלטען אַ רעדע אין דיזער פֿערזאַמלונג, אום עפֿענטליך אויסצודריקען איינע פֿון די אונבע־

1) בריף פֿון באַקונין אַן י. פּאַנעלי, געשריבען אַם 29טען מאַי 1867. Nettlau I, 76.

שטרייטבארסטע וואהרהייטען: נעמליך, דאס די אינטערעסען פון דעם רוסישען קייזער־רייך, די אינטערעסען פון'ם צאריזמוס און די לעבענס בעדירפניסע פון די רוסישע פעלקער, וועלכע לעבען אונטער דער רוסישער הערשאפט, זיינען אנטאגאניסטיש איינע צו די אנדערע; דאס די מאכט פון'ם צאריזמוס איז אין דער ווירקליכקייט א הינדערניס געגען די פרייהייט, דאס גליק און דעם אלגעמיינען וואהלשטאנד פון דיזע פעלקער, און דאס דער טריאומף פון דער פוילישער רעוואלוציאן וואלט געווען א טויטקלאפ געגען דעם גאנצען רוסישען דעספאטיזמוס און אין דערזעלבער צייט דאס גרעסטע גליק פאר אלע פעלקער, וועלכע זיפצען געגענווערטיג אונטער דעם שווערען יאך פון דער רוסישער טיראניי. אויס דיזען גרונד האב איך פארגעשלאגען די פוילען אין נאמען פון דער רוסישער דעמאקראטי די גרינדונג פון א רעוואלוציאנערע אליאנץ. מאכענדיג דיזען פארשלאג, האב איך נאטירליך אטאקירט ניקאלאי דעם ערשטען, וועמענס אייזערנע האנד האט אונז אלע אונטערדריקט; מיר אלע האבען מעהר אדער ווייניגער געליטען פון זיין טיראניי, ער האט געשפילט מיט דעם גליק און לעבען פון אלע זיינע אונטערטהאנען און איז געווען דער הענקער פון אונצעהלבארע אפפערס. דאמאלסט האב איך מיר נאטירליך נאך ניט געקענט פארשטעלען, אז ניקאלאי קען גאר געפינען א קאנקורענט, וועלכער זאל נאך בעסער פערשטעהען פון איהם די פאליטיק פון בלוט און שענדליכקייטען. זיין זוהן און נאכפאלגער, אלעקסאנדער דער צווייטער האט אונז געצייגט, דאס ער איז אין דיזער בעציהונג נאך פעהיגער, ווי זיין פאטער; דען אין די פינף יאהר, וועלכע ער האט ביז יעצט רעגירט, פון 1862 ביז 1867, האט ער צעהנמאל אזוי פיל אפפערס בערויבט, בעגראבען אין די קערקערס, פערשיקט נאך סיביר, געמארטערט און ערמארדעט, רוסען און פוילען, מענער, פרויען, קינדער און אלטע, ווי זיין שרעקליכער פאטער האט עס ניט געטהאן וועהרענד זיין 30 יעהריגער רעגירונגס־צייט; און דאך איז ניקאלאי פון אלעמען — און מיט רעכט — פערהאסט געווען, וועגען זיין ברוטאלע גרויזאמקייט. אין יענער צייט, ווען איך האב געהאלטען מיין ערשטע רעדע, האט די רעאקציאן בעהערשט גאנץ פראנקרייך. גיזא און דער גראף פאן דישאטעל זיינען דאן געווען מיניסטארען, דער איינער פאר די אויסערליכע און דער אנדערער פאר די אינערליכע אנגעלעגענהייטען. לואי פיליפ האט מורא געהאט פאר דער רעוואלוציאן; דורך א סיסטעם פון סיסטעמאטישער און פלאנמעסיגער קארופציאן, וועלכעס ער האט אויפגעהאלטען 17 יאהר לאנג מיט גרויסער געשיקליכקייט, האט ער ביסלעבווייז דעמאראליזירט די גרויסע מאיאריטעט פון די 300.000 וועהלערס, וועלכע האבען דאמאלסט פארמירט דאס זאגענאנטע „געזעצליכע לאנד" (1); די בײדע פארלאמענטען זיינען פאל־

(1) אונטער דער רעגירונג פון לואי פיליפ איז דער אויסדרוק „דאס געזעצליכע לאנד"

שטענדיג פֿערשקלאַפֿט געווען פֿון דער קעניגליכער מאַכט, פּונקט ווי מיר זעהען עס היינט,1) און אַלע האָבען געשטימט בלינדערהייט, אַזוי ווי די מיניסטאָרען האָבען געפֿאָדערט. שטיצענדיג זיך אויף דיזע קאָרומפּירטע מאַיאָריטעט, האָט די רעגירונג געגלויבט, אַז זי קען אָנגעשטראָפֿט טרעטען די מענשליכע ווירדע פֿון 30 מיליאָן איינוואָהנער מיט די פֿיס, ניט קוקענדיג אויף די פֿאָדערונגען, די ליידען און די אַלגעמיינע אונצופֿרידענהייט פֿון אַ גאַנצען פֿאָלק, פֿון וועלכעם מען האָט אַוועקגערויבט זיינע פּאָליטישע רעכטע. אין זיין אינערליכע פּאָליטיק האָט פֿראַנקרייך דאַמאָלסט אויסגעזעהען ווי אַ ריכטיגער דעספּאָטישער שטאַאַט. אין אויסלאַנד האָט גיזאָ שטאָלצירט, וואָס עס איז איהם געלונגען צו בעשטימען די הייראַטספֿערבינדונג פֿון די שפּאַנישע קעניגע און ער האָט זיך איינגעבילדעט, אַז ער האָט ווידער אויפֿגעפֿרישט די אַלטע טראַדיציאָנען פֿון דער גרויסער פֿראַנצויזישער פּאָליטיק און געשאַפֿען אין פֿראַנקרייך ענליכע פּאָליטישע צושטענדע ווי אונטער לואי דעם 14טען. גיזאָ האָט צוריסען די אַליאַנץ מיט ענגלאַנד, וועלכע די עפֿענטליכע מיינונג האָט בעטראַכטעט אַלס די נויטווענדיגע גאַראַנטי פֿאַר אַ ליבעראַלע פּאָליטיק און האָט אָנגעווענדעט אַלע מעגליכע מיטלען, אום צו ערהאַלטען די פֿריינדשאַפֿט פֿון די דריי דעספּאָטישע שטאַאַטען אים נערדליכען טהייל פֿון איוראָפּאַ. עס איז געווען דיזעלבע פּעריאָדע, ווען די ראַדיקאַלע שווייצער קאַנטאָנען האָבען אָנגעפֿיהרט דעם קריג געגען „זונדערבונד" און ווען עס האָבען זיך אַרויסגעצייגט די ערשטע סימפּטאָמען פֿון דעם איטאַליענישען אויפֿשטאַנד. די דיפּלאָמאַטי פֿון דער זאָגענאַנטער „הייליגער אַליאַנץ"2) האָט זיך נאַטירליך בענוצט מיט דער נידריגער געזינונג פֿון די פֿראַנצויזישע מיניסטאָרען און צוזאַמען מיט זיי האָט זי געשלאָסען אַ געהיימען בונד געגען די פֿרייהייט פֿון איוראָפּאַ."

באַקונין, וועלכער האָט געשפּראָכען אין נאָמען פֿון דעם פֿאָרטגעשריטענסטען טהייל פֿון'ם רוסישען פֿאָלק, האָט זיך געווענדעט צו די פּוילישע ברידער, פּונקט ווי אין 1824 די נאָבעלע מערטירער פֿון די דעקאַבריסטען האָבען עס געטהאָן, אום געמיינשאַפֿטליך צו בעקעמפֿען דעם דעספּאָטיזמוס און די טיראַניי און צו עראָבערען די פֿרייהייט און אונאַבהייניגקייט.

אָנגעווענדעט געוואָרען אין אַ סאַטירישען זין, און געוועהנליך האָט מען פֿערשטאַנען אונטער דיזע ווערטער די הערשאַפֿט פֿון דער פּאָליטישער קאָרופּציאָן. (דער איבערזעצער.)

1) מיר מאַכען די לעזער אויפֿמערקזאַם, אַז באַקונין האָט געשריבען דיזען בריף, ווען נאַפּאָלעאָן דער דריטער איז געווען קייזער פֿון פֿראַנקרייך. (דער איבערזעצער.)

2) די „הייליגע אַליאַנץ" איז געווען אַ פֿעראייניגונג צווישען די קעניגע פֿון פּרייסען, עסטרייך או. רוסלאַנד, וועלכע האָט זיך געשטעלט די אויפֿגאַבע צו פֿערניכטען די רעוואָלוציאָנערע אידעען, וועלכע די פֿראַנצויזישע רעוואָלוציאָן האָט געבאָרען און די פֿעלקער ווידער צוריק צו פֿיהרען אין די פֿינסטערע צייטען פֿון'ם מיטעלאַלטער.

(דער איבערזעצער.)

פֿאַר 60 מיליאָן מענשען, וועלכע ליידען אונטער דעם אייזערנעם יאָך פֿון דעם רוס'ישען צאַריזמוס. די פֿאָלגענדע ווערטער בילדען דעם שלוס פֿון זיין גלענצענדער רעדע: „די פֿערברידערונג צווישען רוסלאַנד און פוילען איז אַ גרויסעס און עדעלעס ווערק, וועלכעס פֿערדינט, אַז מיר זאָלען אָפּפֿערען אַלע אונזערע לעבענס־קרעפֿטע פֿאַר דיזען צוועק. עס איז די עמאַנציפּאַציאָן פֿון 60 מיליאָן מענשען, די בעפֿרייאונג פֿון אַלע סלאַווישע פֿעלקער, וועלכע שמאַכטען אונטער אַ פֿרעמדען יאָך, און עס איז די פֿערניכטונג, דער שטורץ פֿון דעם דעספּאָטיזמוס אין אייראָפּאַ. ווען וועט ער ענדליך קומען, דער גרויסער טאָג פֿון דער פֿערברידערונג, דער טאָג, ווען אַלע רוסען, פֿעראייניגט מיט אייך דורך דיזעלבע געפֿיהלען און עמפּפֿינדונגען, וועלען קעמפּפֿען אויס דעמזעלבען גרונד ווי איהר געגען דעם געמיינשאַפֿטליכען פֿיינד אונטער דעם קלאַנג פֿון דעם פוילישען נאַציאָנאַלגעזאַנג, וועלכער איז אין דערזעלבער צייט דאָס ליד פֿון דער סלאַווישער פֿרייהייט: Jeszcze Polska nie zginela!

דיזע רעדע, וועלכע איז אַם 5טען דעצעמבער 1847 צום ערשטען מאָל פֿאָלשטענדיג פובליצירט געוואָרען אין דער פרעסע, האָט אַרויסגערופֿען אַן אונגעהייערע אויפֿרעגונג. אויף דעם וואונש פֿון דער רוסישער געזאַנדטשאַפֿט אין פאַריז האָט דאָס פֿראַנצויזישע מיניסטעריום אויפֿגעפֿאָדערט באַקונין'ן צו פֿערלהזען פֿראַנקרייך; באַקונין האָט געפֿאָדערט, אַז מע זאָל איהם אָנגעבען דעם גרונד פֿון דיזען בעשלוס, אָבער קיינער פֿון די מיניסטאָרען האָט ניט געענטפֿערט זיינע בריף. דער דעפּוטירטער היפּאָליט וואַוויאַי האָט דעם מיניסטער גיזאָ געשריבען אַן ענערגישען בריף, אין וועלכען ער האָט איהם אָנגעזאָגט, דאָס ער האָט די אַבזיכט צו אינטערפּעלירען וועגען דיזער אַנגעלעגענהייט און אין דערזעלבער צייט האָט ער ערקלעהרט, דאָס ער וועט ניט אויפֿהערען צו אַגיטירען פֿאַר די אָבשאַפֿונג פֿון דעם זאָגענאַנטען „געזעץ געגען די פֿערדעכטיגע", וועלכעס איז נאָך איבערגעבליבען אַלס אַ טרויעריגע ירושה פֿון דעם דירעקטאָריום.1) אַם 10טען יאַנואַר 1848 האָט דער גראַף ד'אַלטאָן שעע אין סענאַט געשטעלט די פֿראַגע, אויב דאָס מיניסטעריום האָט געהאַנדעלט אים אויפֿטראַג פֿון דער רוסישער געזאַנדטשאַפֿט אָדער אין אַ מאָמענט פֿון ספּאָנטאַנער נידריגקייט, און אויב דער מיניסטער־פּרעזידענט האָט אין דיזער אַנגעלעגענהייט געשפּילט די ראָלע פֿון אַ געהאָרכזאַמען דינער אָדער פֿון אַ העפֿליכען מאַן.2) אַם 4טען פֿעברואַר, ווען גיזאָ האָט געענטפֿערט אויף דער אינטערפּעלאַציאָן פֿון היפּאָליט וואַוויאַי און פֿערדינאַנד לאַסטערי, האָט ער ציטירט די פֿאָלגענדע שטעלע

1) דאָס דירעקטאָריום איז געווען די פֿראַנצויזישע רעגירונגס־פֿאָרם, איידער נאַפּאָלעאָן דער ערשטער איז געוואָרען ערשטער קאָנסול און שפּעטער קייזער פֿון פֿראַנקרייך.

2) D'Alton Shee, Souvenirs de 1847 - 48. I, 95. — Nettlau I, 77.

אויס באַקונין'ס רעדע: „אייער ברודער, מיינע פריינדע, איהר הערט, דער קייזער ניקאָליי, אייער ברודער, דער טיראַן און אונטערדריקער, אייער ערגסטער געגנער, דער פערזענליכער פיינד פון פוילען, דער היינקער פון אַזוי פיל אונשולדיגע אָפּפער, דער רויבער פון אייער פרייהייט, דער יעניגער, וועלכער פערפאָלגט אייך מיט אַ העלישער גרויזאַמקייט אויס אינסטינקטיווען האַס און אויס פאָליטישער בערעכנונג — קען דיזער מאַן ווירקליך זיין אייער ברודער?" און שטיצענדיג זיך אויף דיזע ווערטער האָט גיזאָ ערקלעהרט אין פאַרלאַמענט, אַז דיזע שטעלע און אַנדערע עהנליכע זיינען געווען די אורזאַכע, וואָרום די רעגירונג האָט באַקונין'ן אַרויסגעשיקט פון פראַנקרייך. דישאַטעל, דער מיניסטער דער אינערען, האָט בעהאַנדעלט די אויסווייזונג פון דעם רוסישען רעוואָלוציאָנער מיט אייניגע אונבעשטימטע, היפּאָקריטישע פראַזען. ווען דער אינערליכער ווידערשפרוך צווישען די רעדען פון דיביידע מיניסטאָרען האָט זיך אימער דייטליכער אַרויסגעצייגט, האָט גיזאָ איינפאַך געענטפערט מיט די פאָלגענדע ווערטער, וועלכע זיינען געווען אַ דירעקטע בעליידיגונג פאַר באַקונין'ן: „די רעגירונג האָט געהאַט גענוג אורזאַכען, צו בעשליסען די אויסווייזונג פון דיזען מאַן, נאָר איך קען און וויל ניט אָנגעבען דיזע אורזאַכען."

באַלד נאָכדעם האָט באַקונין, וועלכער איז אָבגעפאָהרען נאָך ברוסעל, געשריבען אַ בריף אַן דעם גראַף דישאַטעל, אין וועלכען ער האָט זיך בעקלאָגט — ניט דערפאַר, וואָס מע האָט איהם פערבאָטען צו לעבען אין פראַנקרייך, דען דאָס איז פאַר איהם געווען גאַנץ נאַטירליך — נאָר דערפאַר, וואָס דער מיניסטער האָט זיך ענטזאָגט עפענטליך אָנצוגעבען די מאָטיווען פון דיזער מאַסרעגעל געגען איהם. דער מיניסטער האָט געהאַנדעלט ווי ער פלעגט געוועהנליך האַנדלען אין אַזעלכע אַנגעלעגענ־הייטען — ער האָט דעם בריף איגנאָרירט און האָט איינפאַך ניט געענטפערט. צוויי וואָכען שפעטער האָט די רעוואָלוציאָן איהם אַוועקגעטריבען צוזאַמען מיט זיינע איבריגע גענאָסען.

און וואָס זיינען ווירקליך געווען די געהיימע מאָטיוען, פון וועלכע דער מיניסטער האָט גערעדט? די פראַנצויזישע רעגירונג האָט געבעטען אויסקינפטע וועגען באַקונין ביי דער רוסישער געזאַנדטשאַפט און קיסעלעף, דער רוסישער אַמבאַסאַדאָר אין פאַריז האָט געענטפערט ווי פאָלגט: „באַקונין איז אַ מאַן, וועלכער האָט אַ געוויסען טאַלאַנט, ער איז געווען אַן אָפיציר אין דער רוסישער אַרמעע, אָבער ער האָט שוין מיט פילע יאָהרען צוריק אויפגעגעבען דיזע שטעלונג און מיר קענען אונמעגליך ערלויבען, ער זאָל ווייטער קענען וואוינען אין פאַריז." קיסעלעף האָט אויך פערזוכט צו פערשפרייטען צווישען די רוסישע עמיגראַנטען די פערלוימדונג, אַז באַקונין איז ניט מעהר און ניט ווייניגער ווי אַ רוסישער פאָליציי אַגענט. און ווער איז געווען דיזער קיסעלעף?

אן אינטימער פריינד פון דער פאמיליע פאן וועסטפאלען און דזשעני וועסטפאלען איז געווען די פרוי פון קארל מארקס.1)

II.

באקונין איז נאר פערבליבען איין מאנאט אין בריסעל; פון דארט האט ער געשריבען צו הערוועג און אננענקאוו, דאס מארקס, ענגעלס און בארנשטעדט, וועלכע זיינען שוין בעפאר איהם אנגעקומען אין בעלגיען, בעשעפטיגען זיך מיט זייערע געוועהנליכע אינטריגעם און דאס עס איז איהם אונמעגליך פריי צו אטהעמען אין דיזען צירקעל פון העסליכע ליגענס און פערלוימדונגען; אויס דיזען גרונד האט ער זיך שטענדיג געהאלטען פון דער ווייטען און איז אויך ניט אריינגעטראטען אין די „קאמוניסטישע געזעלשאפט", וואו די דייטשע בורזשוא־דעמאקראטען זיינען זיך צוזאמענגעקומען און האבען געשמידט קאמפלאטען געגען אלע די, וועלכע זיינען זיי געשטאנען אין וועג. באקונין איז געווען דאס ציל פון זייערע נידריגסטע פערלוימדונגען.

גלייך ווען עס איז געקומען די ערשטע נאכריכט פון דעם אויסברוך דער פעברואר רעוואלוציאן אין פאריז, האט באקונין פערלאזען בריסעל און איז צוריק אוועק אין די פראנצויזישע הויפטשטאדט, וואו ער האט זיך זאפארט פעראייניגט מיט די ראדיקאלע עלעמענטען פון קאסידיער אין דער פארשטאדט סענט אנטואן. אבער דער נייער רעגירונגס־אפאראט פון אפריל, די הערען פלאט, פלאקאן און אראגא האבען איהם באלד בעפרייט פון אלע אילוזיאנען און ער האט אבגערייזט נאך ברעסלוי, אום צו זיין נאהנט פון רוסלאנד. אויף דעם וועג האט ער בעריהרט די פאלגענדע שטעדט: שטראסבורג, פראנקפורט, קעלן, בערלין און לייפציג. עס איז ניט אונזער אויפגאבע צו געבען א לעבענסבעשרייבונג פון באקונין, דערפאר וועלען מיר איצט ניט ריידען פון די פערשידענע און וויכטיגע איינצעלהייטען פון זיין רייזע, נאר איין זאך מוזען מיר נאך בעמערקען, דאס אין דער צייט ווען ער איז געווען אין קעלן, האט ער אבגעבראכען די לעצטע בעציהונגען מיט מארקס, צוליב א סטרייט צווישען דיזען און דעם בעקקנטען רעוואלוציאנערען דיכטער זשארזש הערוועג. אין א מאנוסקריפט, וועלכער איז ביז יעצט נאך ניט פובליצירט געווארען, רעדט ער וועגען דיזער אנגעלעגענהייט ווי פאלגט:

„אין 1848 האב איך געהאט א צוזאמענשטויס מיט מארקס וועגען איניגע מיינונגספערשידענהייטען און ער האט ערקלעהרט, דאס ער איז נערעכטער פון מיר. מארקס האט זיך אין דיזער צייט גראדע בעשעפטיגט

1) Nettlau, I.

מיט דער גרינדונג פֿון קאָמוניסטישע גרופּען צווישען די דייטשען אין בריסעל און פּאַריז, און האָבענדיג פֿערבינדונגען מיט די פֿראַנצויזישע קאָמוניסטען און מיט אַ פּאָר ענגלישע סימפּאַטיזירער, האָט ער מיט דער הילפֿע פֿון זיין פֿריינד און גענאָסע פֿרידריך ענגעלס פֿאָרמירט זיין ערשטע אינטערנאַציאָנאַלע קאָמוניסטישע פֿעראייניגונג אין לאָנדאָן. אין דעם נאָמען פֿון דיזער פֿעראייניגונג האָט ער צוזאַמען מיט פֿרידריך ענגעלס אַרויסגעגעבען אַ וויכטיגע פּרינציפּען-ערקלעהרונג, וועלכע איז בעקאַנט אונטער דעם נאָמען „דער קאָמוניסטישער מאַניפֿעסט“. אין דיזער פּעריאָדע האָב איך מיך מיט ענטוזיאַזמוס אַריינגעוואָרפֿען אין די רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג פֿון אייראָפּאַ און די נעגאַטיווע זייט פֿון דער רעוואָלוציאָן האָט דאַן פֿאַר מיר געשפּילט אַ גרעסערע ראָלע ווי די פּאָזיטיווע זייט, ד.ה. פֿאַר מיר איז וויכטיגער געווען צו צושטערען דאָס וואָס האָט עקזיסטירט, ווי די פֿאָרמולירונג און אָרגאַניזאַציאָן פֿון דעם וואָס זאָל צוערשט אָנפֿאַנגען צו עקזיסטירען. איך וויל יעצט ניט שטרייטען ווער עס איז גערעכט געווען פֿון אונז ביידען, נאָר איין פּונקט האָט יאָ עקזיסטירט, אין וועלכען איך האָב געוויס רעכט געהאַט. זייענדיג אַ מיטגליד פֿון דער סלאַווישער ראַסע איז מיין פֿאָדערונג געווען צו בעפֿרייען די סלאַווישע פֿעלקער פֿון דעם דייטשען יאָך אַלס אַ מיטעל פֿאַר דעם זיג פֿון דער רעוואָלוציאָן; ד.ה. איינע פֿון מיינע וויכטיגסטע צילען איז דאַן געווען די צושטערונג פֿון דער רוסישער, עסטרייכישער, פּרייסישער און טירקישער מאָנאַרכי און די רעאָרגאַניזאַציאָן פֿון די פֿעלקער פֿון אונטען נאָך אויבען אויף דעם פֿונדאַמענט פֿון זייער אייגענער פֿרייהייט און פֿאָלשטענדיגער עקאָנאָמישער און סאָציאַלער גלייכהייט; אָבער נאָך מיין מיינונג האָט דיזער פּראָצעס פֿון רעגענעראַציאָן געדאַרפֿט געמאַכט ווערען פֿון די מאַסען אַליין, און ניט דורך די קראַפֿט פֿון אַן אויטאָריטעט, ווי רעוואָלוציאָנער און אינטעליגענט זי זאָל ניט זיין.“

„פֿון דיזען מאָמענט אָן האָט זיך דייטליך אַרויסגעצייגט די פֿערשידענהייט פֿון די ביידע סיסטעמען, וועלכע האָבען אונז געטרענט, און וועלכע האָבען מיר געמאַכט נאָכדיינקען. מיינע אידעען און בעשטרעבונגען זיינען מאַרקס'ן ניט געפֿעלען געוואָרען, ערשטענס: דערפֿאַר ווייל זיי זיינען ניט געווען די זייניגע; און צווייטענס ווייל ער אַלס דייטשער פּאַטריאָט האָט ניט געוואָלט צוגעבען און וויל היינט נאָך ניט צוגעבען, אַז די סלאַווען זאָלען זיך בעפֿרייען פֿון דעם דייטשען יאָך; נאָך זיין מיינונג האָבען די דייטשען די היסטאָרישע אויפֿגאַבע צו ציוויליזירען די סלאַווישע פֿעלקער, ד. ה. זיי צו גערמאַניזירען לאַנגזאַם און ביסלעכוויז אָדער מיט געוואַלד.“

מיר בעגעגענען זיך אַלזאָ ווידער מיט באַקונין'ן אין ברעסלוי, וואו ער האָט געפֿונען אַ געלעגענהייט צו נעהמען אַן אַקטיווען אַנטהייל אין די אַרבייטען פֿון דער „דעמאָקראַטישער געזעלשאַפֿט“ און פֿון דעם „סלאַוויש-

פוילישען קאָנגרעס", וועלכער איז אָבגעהאַלטען געוואָרען אין דיזער שטאָדט.

אין דערזעלבער צייט, ווען דער אַלגעמיינער סלאַווישער קאָנגרעס האָט שטאַטגעפונדען אין פראַג, האָט מאַרקס געשליידערט אַ נייע פערלוימדונג געגען באַקונין'ן.

נאָר אײדער מיר וועלען בעהאַנדלען דיזע טרויעריגע מהאַטזאַכע, איז נויטיג צו געבען אַ קורצען איבערבליק איבער דעם כאַראַקטער פון דיזען קאָנגרעס. צווישען די איבערגעבליבענע פאַפירען פון באַקונין'ן געפינט זיך אַ מאַנוסקריפט, אין וועלכען ער האָט בעשריבען דעם קאָנגרעס אין פראַג מיט די פאָלגענדע ווערטער:

„אין 1848 האָט שטאַטגעפונען דער ערשטער קאָנגרעס פון די סלאַווישע פעלקער אין פראַג, וועלכער — מיר בעמערקען דאָס אויסדריקליך — איז דירעקט איינבערופען געוואָרען פון דעם גראַף פ אָ ן ט ה ו ן, פון פ אַ ל אַ ק י און ר י ג ע ר1) מיט דער רעאַקציאָנערער אַבזיכט צו גרינדען אַ מעכטיגען טשעכישען שטאַאַט אונטער דעם סצעפטער פון דער האַבסבורגער דינאַסטי; (עסטרייכישע מאָנאַרכי) אָבער דורך אונזערע געמיינשאַפטליכע אַנשטריינגונגען און צו פערדאַנקען דעם רעוואָלוציאָנערען גייסט, וועלכער האָט דורכגעדרונגען דאָס פאָלק און די פראַגער יוגענד, האָט דער קאָנגרעס בעקומען אַ גאַנץ ענטגעגענגעזעצטען כאַראַקטער, ווי זיינע איינבערופער האָבען עס געוואונשען; און די עסטרייכישע זעלנער האָבען באָמבאַרדירט דאָס פערזאַמלונגס-לאָקאַל און פונאַנדערגעיאָגט די דעלעגאַטען."

„אויף דיזען קאָנגרעס, וועלכער איז אויף דאָס ביטערסטע אַטאַקירט געוואָרען פון דער פאַנסלאַוויסטישער פאַרטיי, ד. ה. פון יענער פאַרטיי, וועלכע איז דירעקט בעגינסטיגט געוואָרען פון סט. פעטערסבורג, האָב איך קלאָהר און דייטליך בעוויזען די נויטווענדיגקייט פון דער צושטערונג פון'ם רוסישען קייזעררייך, אום צו פערזיכערען די פרייהייט פון אייראָפאַ, צו בעפרייען די סלאַווען פון עסטרייך און דער טירקיי, און אום צו געבען די רוסישע פעלקער אַ געלעגענהייט זיך צו עמאַנציפירען, וועלכע שמאַכטען אונטער דער הערשאַפט פון דעם צאַריזמוס ווי געפאַנגענע אין אַ שרעקליכען קערקער. עס איז וואַהר, אַז מיין רעדע איז נעווען ווייניג צערעמאָניעל און אין דערזעלבער צייט, ווען איך האָב אַטאַקירט די שטרעבונגען פון די אָפיציעלע רוסלאַנד, האָב איך אויך בעקעמפט די עהרגייציגע ווינשע פון די דייטשע פאַטריאָטען; איך האָב עפענטליך ערקלעהרט, דאָס צוזאַמען מיט דער רוסישער מאָנאַרכי מוז אויך צושטערט ווערען די עסטרייכישע און פרייסישע דינאַסטי, און פאַר דיזער מיינונג האָבען מיר די קאָנסטיטוציאָנעלע און דעמאָקראַטישע פאַטריאָטען אין

1) טהון, פאָלאַקי און ריגער זיינען געווען דריי רעאַקציאָנערע עסטרייכישע שטאַאַטס-מענער. (דער איבערזעצער.)

דייטשלאַנד קיין מאָל נישט געקענט מוחל זיין. אין דעם פֿראַנקפֿורטער פּאַרלאַ־מענט און אין די איבריגע פּאַרלאַמענטאַרישע קערפּערשאַפֿטען פֿון די פּערשי־דענע דייטשע שטאַאַטען האָבען זיי געטרוימט פֿון אַ גרויסען גערמאַנישען קייזערדייך און די ווירקונג פֿון דיזען טרוים איז געווען אַזוי שטאַרק, דאָס זיי האָבען אין גאַנצען פֿערגעסען, אַז די עקזיסטענץ פֿון אַזאַ שטאַאַט איז אַ דירעקטער ווידערשפּרוך מיט די איינפֿיהרונג פֿון ליבעראַלע און דעמאָקראַטישע אינסטיטוציאָנען."

באַקונין און די איבריגע דעלעגאַטען פֿון דעם סלאַווישען קאָנגרעס זיינען קוים מיט'ן לעבען ענטלאָפֿען פֿון דעם קאַמף מיט די עסטרייכישע זעלנער, ווען מאַרקס האָט פּובליצירט אין דער „נייער רהיינישער צייטונג" אַ „פּאַריזער קאָרעספּאָנדענץ", וועלכע האָט ענטהאַלטען אַ נידערטרעכ־טיגע און פּייגע פֿערלוימדונג געגען דעם רוסישען רעוואָלוציאָנער. מיר ציטירען דאָ די בעטרעפֿענדע שטעלע פֿון דיזער קאָרעספּאָדענץ, וועלכע איז ערשינען דעם 6טען יולי 1848: „עס איז נויטווענדיג, אַז מיר זאָלען פֿון יעצט אָן שיינקען מעהר אויפֿמערקזאַמקייט צו די קעמפּפֿע פֿון דער סלאַווישער ראַסע אין בעהמען, אונגאַרן און פּוילען און בעסער אָבוועגען אונזער אורטהייל וועגען דיזער פֿראַגע. אַלס אַ בעוויז ווער עס מאַכט אייגענטליך די סלאַווישע פּראָפּאַגאַנדאַ, האָט מען אונז פֿערזיכערט, אַז זשאָרזש סאַנד1) בעזיצט פּאַפּירען און דאָקומענטען, וועלכע קאָמ־פּראָמיטירען גאַנץ געפֿעהרליך דעם רוסישען עמיגראַנט באַקונין און בעווייזען, דאָס ער איז אַן אינסטרומענט אין די הענד פֿון דער רוסישער רעגירונג אָדער אַ בעצאָהלטער אַגענט, וועלכער איז צום גרויסען טהייל פֿעראַנטוואָרטליך פֿאַר די פֿערפֿאָלגונגען פֿון די אונגליקליכע פּוילען, וועלכע האָבען אין לעצטער צייט שטאַטגעפֿונען. מיר פֿערזענליך האָבען ניט וואָס אויסצוזעצען אין דער גרינדונג פֿון אַ סלאַווישען קייזערדייך, אָבער ניט דורך דעם פֿעררעטה פֿון די פּוילישע פּאַטריאָטען, וועלכער איז געווען די קאָנזעקווענץ פֿון דער סלאַווישער בעוועגונג."

דעם 9טען יולי 1848 האָט באַקונין געענטפֿערט אויף דיזע אַנקלאַגע מיט דעם פֿאָלגענדען בריף, וועלכער איז פּובליצירט געוואָרען אין דער "Allgemeine Oder-Zeitung" אין ברעסלוי:

„ווערטהער הערר רעדאַקטאָר! איך האָב בעמערקט, אַז מען האָט אָנגעפֿאַנגען אין דער לעצטער צייט צו פֿערשפּרייטען פֿערלוימדערישע בעהויפּטונגען געגען מיך און וועגען מיין אויפֿהאַלטען זיך אין ברעסלוי; עס איז זעהר טרויעריג, וואָס מיינע אַבזיכטען זיינען אַזוי פֿאַלש פֿערשטאַנען געוואָרען. טראָצדעם בין איך אימער געווען דער מיינונג, דאָס עס איז בעסער צו שווייגען און אין גאַנצען צו איגנאָרירען דיזע געמיינע, ניכטסווירדיגע

1) זשאָרזש סאַנד איז געווען אַ בערימטע פֿראַנצויזישע ליטעראַטין מיט סאָציאַליס־טישע אידעען. זי האָט הויפּטזעכליך אַגיטירט פֿאַר די עמאַנציפּאַציאָן פֿון די פֿרויען. (דער איבערזעצער.)

און אַנאָנימע פֿערלוימדונגען, וועלכע מע האָט בעהאַלטענערהייד געבראַכט אין דער עפֿענטליכקייט; און אויסערדעם בין איך געצוואונגען געווען דורך מיין לאַגע און צוליב דער זאַכע, וועלכע איך פֿערטרעט ניט אַרויסצורופֿען די אויפֿמערקזאַמקייט פֿון דעם אַלגעמיינעם פּובליקום (1; און דאַן גיט עס נאָך אַ דריטע אורזאַכע, וואַרום איך האָב געשוויגען, און דאָס איז די וויכטיגסטע פֿון אַלע: איך בין נעמליך איבערציייגט געווען, דאָס אין דעם יעצטיגען מאָמענט ריידען טהאַטען דייטליכער אַלס ווערטער; יעדער איינער בעווייזט דורך זיינע האַנדלונגען ווען ער דינט, און פֿון וואָס פֿאַר אַ גייסט ער ווערט בעאיינפֿלוסט."

„דיזעס מאָל אָבער בין איך פֿערפֿליכטעט צו ברעכען מיין שטילשווייגען, דען די עפֿענטליכע און פֿאָרמעלע אַנקלאַגע, וועלכע די „נייע רהיינישע ציימונג" האָט געשליידערט געגען מיר, פֿאָדערט אַן עפֿענטליכע און פֿאָרמעלע אַנטוואָרט. עס איז די פֿליכט פֿאַר מיר אַליין און פֿאַר מיינע דייטשע פֿריינדע צו שרייבען אַן ענטפֿער און איך האָף, ווערטהער הערר רעדאַקטאָר, דאָס איהר וועט זיך ניט ענטזאַגען צו פֿערעפֿענטליכען די ערקלעהרונג פֿון אַ פֿרעמדען אין אייער צייטונג, וועלכער האָט ניט קיין אַנדער וואַפֿע, ווי די פּובליקאַציאָן פֿון דער פּרעסע. איך געפֿין מיר אין קאַמף געגען אַ מעכטיגען און גרויזאַמען פֿיינד, וועלכער פֿערפֿאָלגט מיך סיסטעמאַטיש און אונערמידליך, זייט איך האָב איהם עפֿענטליך אַטאַקירט אין אַ רעדע, וועלכע איך האָב געהאַלטען אין פּאַריז, און וועלכער זוכט יעצט אויסצונוצען מיינע נאַטירליכע בונדעסגענאָסין, די דעמאָקראַטי און איהרע אָרגאַנען, אום צו ערדייכען זיין ציל."

„אויף דער איינער זייט האָבען די רעגירונגען אַן אויג אויף מיר אַלס דעמאַגאָג,2) וועלכער איז פֿעהיג צו בעגעהן אַלע פֿערברעכען, און אויף דער אַנדערער זייט האָט מען פֿערזוכט מיר צו פֿערדעכטיגען פֿאַר דער עפֿענטליכער מיינונג, ערקלעהרענדיג, דאָס איך בין אַן אַגענט פֿון דער רוסישער רעגירונג, האָפֿענדיג, אַז מע קען מיר דורך דעם מאָראַלישן פֿערניכטען; אָבער דאָס וועט מיינע פֿיינדע ניט געלינגען."

„איך דיינק דאָס עס איז אויך נויטיג צו פּובליציערען מיין בריף אַן זשאָרזש סאַנד, אויף וועלכע די „נייע רהיינישע ציימונג" האָט געשטיצט איהר אַנקלאַגע געגען מיין פּערזאָן און בעט איך צו פֿערעפֿענטליכען

---

1) עס איז געווען קורץ נאָך דעם אויפֿשטאַנד אין פּראַג, אין וועלכען באַקונין האָט גענומען אַן אַקטיווען אַנטהייל. די רעאַקציאָנערע פּרעסע האָט איהם דענונצירט אַלס דעם אייגענטליכען פֿעראורזאַכער פֿון די בלוטיגע קעמפֿפֿע און ער איז געצוואונגען געווען זיך צו בעהאַלטען אַ געוויסע צייט, אום ניט אַריינצופֿאַלען אין די הענד פֿון זיינע נויטפֿיינד. (דער איבערזעצער.)

2) דאָס וואָרט דעמאַגאָג האָט דאַמאָלסט געהאַט דיזעלבע בעדייטונג ווי אַגיטאַטאָר. די דייטשע רעגירונגען האָבען אַלע יונגע לייט מיט פּראָגרעסיווע אידעען גערופֿען דעמאַגאָגען און זיי פֿערפֿאָלגט. דיזע פּעריאָדע רופֿט זיך די צייט פֿון די „דעמאַגאָגען-פֿערפֿאָלגונגען". (דער איבערזעצער.)

דעם פאָלגענדען בריף אין אייער ווערטהע צייטונג."

מיכאַאיל באַקונין.

די רעדאַקציאָן פון דער „אָדער־צייטונג" אין ברעסלוי האָט פערעפענטליכט באַקונין'ס ערקלערונג, צוזאַמען מיט דעם פאָלגענדען בריף, וועלכען דער רוסישער רעוואָלוציאָנער האָט געשריבען אַן זשאָרזש סאַנד:

„ווערטהע דאַמע! אייער נאָמען איז געברויכט געוואָרען, אום צו פער־שפרייטען פערלוימדערישע אַנקלאַגען געגען מיין פערזאָן, וועלכע זיינען פובליצירט געוואָרען אין דער „נייער רהיינישער צייטונג" פון אַ פאַריזער קאָרעספאָנדענט. איך דיינק, דאָס עס איז ניט נויטווענדיג, איך זאָל אייך ערקלערען די ריכטיגע בעדייטונג פון אַזאַ אַנקלאַגע; אָדער דער קאָרעס־פאָנדענט האָט געהאַט די דירעקטע אַבזיכט צו פערלוימדען, אָדער ער האָט געוויסע בעווייזע פאַר זיין אַנקלאַגע. אויב עס האַנדעלט זיך נאָר אום די אַבזיכט צו פערלוימדען, בעט איך אייך אין נאָמען פון דער סימפּאַטי, וועלכע איהר האָט מיר שטענדיג בעוויזען, צוריקצואווייזען די בעשולדיגונגען פון יענעם קאָרעספאָנדענט. פערגעסט ניט, ווערטהע דאַמע, אַז עס האַנדעלט זיך אום מיין עהרע און אין דערזעלבער צייט איז אויך אייער נאָמען בעשמוצט געוואָרען, מיט דעם וואָס דער בע־טרעפענדער קאָרעספאָנדענט האָט זיך בענוצט מיט איהם אויף אַ ניכטסווירדיגע אַרט און ווייזע. פערגעסט אויך ניט, אַז די פערלוימדונג איז געגען מיך געשליידערט געוואָרען אין אַזאַ מאָמענט, ווען איך האָב מעהר ווי אימער נויטיג געהאַט דעם צוטרויען פון'ם פובליקום אים אינטערעסע פון דער גוטער זאַכע, וועלכע איך געה פערטהיידיגען."

„אָבער אים פאַל, אַז איהר האָט זיך יאָ בעטהייליגט אין דיזער אַנקלאַגע — אַ זאַך, וועלכע איך קען מיר גאָר ניט פאָרשטעלען, ווערטהע דאַמע — רעכען איך ניט אויף אייער אַמאָליגע סימפּאַטי, נאָר איך אַפעליר צו אייערע געפיהלען פון עהרע און גערעכטיגקייט. מיין אַכטונג און מיין רעספעקט פאַר אייער פערזאָן איז פיל צו גרויס און איך האַלט אייך פאַר אַ צו נאָבלען און געוויסענהאַפטען כאַראַקטער, אום איך זאָל קענען אָננעהמען, דאָס איהר האָט אַגיטירט געגען מיך און גענומען אַנטהייל אין דיזער אונאיבערלעגטער אַנקלאַגע געגען מיר, וועלכע איז פונקט אַזוי געוויסענלאָז ווי זי איז פאַלש. איהר האָט ניט קיינע בעווייזע פאַר אַזאַ בעשולדיגונג, אום דעם איינפאַכען גרונד, ווייל עס עקזיסטירען קיינע. אָבער פיליכט איז עס מעגליך, דאָס עס האַנדעלט זיך אום שיינבאַרע בעווייזע, וועלכע זיינען גענוג שטאַרק געווען, אום איהר זאָלט זיך מאַכען אַ פאַלשע פאָרשטעלונג וועגען מיין פערזאָן. אין דיזען פאַל בעט איך אייך, איהר זאָלט זאָפאָרט פערעפענטליכען אַלע דאָקו־מענטען, וועלכע קענען מיר קאָמפּראָמיטירען, כדי איך זאָל זיי קענען ווידערלעגען און אין דערזעלבער צייט קענען לערנען די פעראורזאַכער פון דיזער שענדליכער פערלוימדונג. איך האָב אַ רעכט צו שטעלען דיזע

פאָדערונג, דען מען האָט מיך עפענטליך אַטאַקירט, און איהר האָט די הייליגע פפליכט עפענטליך צו ערקלערען, וואָס פאַר בעווייזע איהר האָט פאַר אייער אַנקלאַגע."

„איך האָב די עהרע, ווערטהע דאַמע א.ז.וו.—באַקונין."

אַם 3טען אויגוסט 1848 — מעהר ווי אַ מאָנאַט שפעטער נאָך דער פערעפענטליכונג פון באַקונין'ס אַנטוואָרט — האַט דערזעלבער קאַרל מאַרקס געשריבען אין זיין צייטונג די פאָלגענדע ווערטער:

„מיר האָבען פערעפענטליכט אין נומער 36 פון אונזער צייטונג (6טער יולי 1848) אַ נאַכריכט, וועלכע איז פערשפרייט געוואָרען אין פאַריז. אין דיזעם בעריכט איז בעהויפטעט געוואָרען, אַז זשאָרזש סאַנד בעזיצט וויכטיגע דאָקומענטען, וועלכע בעווייזען, אַז דער רוסישער עמיגראַנט מיכאַיל באַקונין איז אַן אַגענט פון דעם צאַר ניקאָלאַי. מיר האָבען דיזע נאַכריכט איבערגעגעבען צו אונזערע לעזער, פונקט ווי זי איז אונז מיטגע־טהיילט געוואָרען פון צוויי פערשידענע קאָרעספאָנדענטען, פון וועלכע איינער איז ניט בעקאַנט מיט דעם אַנדערען. מיר האָבען ערפילט אונזער פליכט אַלס זשורנאַליסטען, וועלכע בעשטעהט אין דער שטריינגער בעוואַכונג פון אַלע מענער, וואָס שפילען אַ געוויסע ראָלע אין'ם עפענט־ליכען לעבען און אין דערזעלבער צייט האָבען מיר באַקונין'ן געגעבען אַ געלעגענהייט צו פערניכטען דיזען פערדאַכט, וועלכער האָט טהאַטזעכליך עקזיסטירט אין געוויסע פאַריזער קרייזען. מיר האָבען פערעפענטליכט באַקונין'ס ערקלערונג און זיין בריף אַן זשאָרזש סאַנד, וועלכע זיינען ביידע ערשינען אין דער „אַלגעמיינער אָדער־צייטונג," אַזוי ווי באַקונין האָט עס געפאָדערט פון אונז. אויסערדעם גיבען מיר יעצט אַן איבער־זעצונג פון זשאָרזש סאַנד'ס אַ בריף, וועלכען זי האָט געשיקט צו דער „נייער רהיינישער צייטונג" און בעטראַכטען מיט דעם דיזע אַנגעלעגענהייט פאַר געענדיגט."

„ווערטהער העדר רעדאַקטאָר! אַם 3טען יולי האָט איהר פערעפענטליכט אין אייער צייטונג דעם פאָלגענדען אַרטיקעל: (דאָ פאָלגט די גאַנצע אַנקלאַגע פון דער קאָרעספאָנדענץ אין דער „רהיינישער צייטונג," וועלכע מיר האָבען שוין פריהער פובליצירט.) די בעהויפטונגען פון אייער קאָרעספאָנדענט זיינען אַבסאָלוט פאַלש און האָבען ניט די גערינגסטע בעציהונג צו דער וואַהרהייט. איך האָב קיינמאָל ניט געהאַט דעם קלענסטען בעוויז אין מיינע הענד, וועלכער זאָל רעכטפערטיגען אייער אַנקלאַגע געגען באַקונין, דעמזעלבען באַקונין, וועלכער איז אין דער צייט ווען די מאָנאַרכי האָט נאָך עקזיסטירט, אַרויסגעשיקט געוואָרען פון פראַנקרייך. אויך מוז איך ערקלערען, דאָס איך האָב קיינמאָל ניט געהאַט דעם קלענסטען צווייפעל געגען די עהרליכקייט פון זיין כאַראַקטער און געגען די ערנסטקייט פון זיינע איבערצייגונגען. איך פאָדער פון אייער עהרע

און אייער געוויסען, איהר זאָלט זאָפֿאָרט פֿערעפֿענטליכען דיזען בריף אין אייער צייטונג. — זשאָרזש סאַנד."

לאַ שאַט, דעם 20טען יולי 1848.1)

„דיזע אַנגעלעגענהייט האָט זיך אַלזאָ געענדיגט," ווי מאַרקס האָט געזאָגט; צום גרויסען בעדויערען פֿון מאַרקס האָט זי זיך געענדיגט, אָבער זי האָט אונז נעגעבען אַ דייטליכען בעווייז, מיט וואָס פֿאַר אַ געוויסענלאָזיגקייט דיזער מאַן האָט פֿערלוימדעט עהרליכע פּערזאָנען. באַקונין האָט אונז איבערגעגעבען זיין פּערזענליכע מיינונג איבער דיזער אַפֿערע ווי פֿאָלגט:

„דיזע אַנקלאַגע איז געווען אַ שרעקליכער קלאַפּ פֿאַר מיר, דען גראַדע אין דיזעם מאָמענט האָב איך געאַרבייט מיט אַלע קרעפֿטען פֿאַר דער רעוואָלוציאָנערער אָרגאַניזאַציאָן, און פֿאַר איניגע וואָכען זיינען אַלע מיינע בעשטרעבונגען פּאַראַליזירט געוואָרען. אַלע מיינע סלאַווישע און דייטשע פֿריינדע האָבען מיך פֿערלאָזען. איך בין געווען דער ערשטער רוסע, וועלכער האָט גענומען אַן אַקטיווען אַנטהייל אין דער רעוואָלוציאָן. עס איז ניט נויטווענדיג פֿאַר מיר צו ערקלערען, מיט וואָס פֿאַר מיס־טרויאישע געפֿיהלען מען האָט איבעראַל אין די וועסטליכע לענדער פֿון אייראָפּאַ געקוקט אויף זאָגענאַנטע רוסישע רעוואָלוציאָנערע. באַלד נאָכדעם ווי איך האָב געשריבען אַן זשאָרזש סאַנד, האָט זי מיר זאָפֿאָרט צוגעשיקט אַ קאָפּי פֿון איהר בריף אַן די „נייע רהיינישע צייטונג," אין וועלכען זי האָט שטריינג צוריקגעוויזען די בעשולדיגונג געגען מיר. איך האָב דאַמאָלסט געלעבט אין ברעסלוי און האָב בעאויפֿטראַגט אַ פּוילישען פֿריינד, וועלכער איז געווען אין קעלן, ער זאָל פֿאָדערען פֿון די העראויסגעבער פֿון דער „נייער רהיינישער צייטונג" זיי זאָלען פֿאָל און גאַנץ צוריקנעהמען זייער פֿערלוימדונג. מאַרקס האָט זיך אין גאַנצען אָבגעשאָקעלט פֿון דיזער אַפֿערע; ער האָט ערקלערט, אַז די גאַנצע שולד האָט דער פּאַריזער קאָרעספּאָדענט, און אַז דיזע קאָרעספּאָדענץ איז אויפֿגענומען געוואָרען אין דער צייטונג, ווען ער איז ניט געווען אין דער רעדאַקציאָן; 2) אַז ער קען מיר צו גוט, אום אַזאַ זאַך צו גלויבען א.ז.וו. צולעצט האָט ער מיר נאָך געלאָזט אָנזאָגען אַ גאַנצע מאַסע קאָמפּלימענטען און האָט מיר פֿערזיכערט זיין פֿריינדשאַפֿט און אַכטונג. אויף דיזע ווייזע איז די אַנגע־לעגענהייט ערלעדיגט געוואָרען."

באַקונין האָט געזאָגט אין איינעם פֿון זיינע בריף, ענטפֿערענדיג אויף

---

1) Nettlau I, XII.

(2) באַקונין האָט איבערגעגעבען די גאַנצע קאָנווערזאַציאָן צווישען זיין פּוילישען פֿריינד קאָשיעלסקי און קאַרל מאַרקס. מאַרקס האָט דאַמאָלסט ניט געזאָגט דעם אמת, ווי ער האָט אַליין בעוויזען אין אַ בריף, וועלכער איז פֿערעפֿענטליכט געוואָרען אין דעם לאָנדאָנער Morning Advertiser אַם 2טען סעפּטעמבער 1853, ענטפֿערענדיג אויף די אַנקלאַגען פֿון אַ.הערצען און גאָלאָווין, וועלכע האָבען פֿערטהיידיגט באַקונין'ן.

די פערלוימדונגען פון מאַרקס, די פראַקטישע ווערטער: „באַלד וועט קומען די שטונדע, וואו יעדער איינער וועט געפינען אַ געלעגענהייט צובעווייזען דורך די טהאַט און ניט דורך ווערטער, וואָס פאַר אידעען ער האָט;" באַקונין האָט ווירקליך געגעבען דורך די טהאַט אַ קלאָרען און איבערצייגענדען בעוויז פאַר זיינע אינערליכע איבערצייגונגען. נאָך דער פערוּנגליקטער מאַי רעוואָלוציאָן אין דרעסדען, פון וועלכע ער איז געווען די זעעלע, דער העלד, איז ער צום טויט פעראורטהיילט געוואָרען, אָבער אויף דעם פערלאַנג פון עסטרייך האָט מען איהם איבערגעגעבען צו דער פאָליציי פון דיזען לאַנד. דאָרטען איז ער צום צווייטען מאָל צום טויט פעראורטהיילט געוואָרען און דער טאָג פון זיין ערשיסונג איז שוין בעשטימט געווען, ווען רוסלאַנד האָט געפאָדערט זיין אויסליפערונג. דאָרטען האָט ער געשמאַכטעט 8 יאָהר אין פעטער־פאַוועלס קרעפאָסט און נאָך דיזער צייט האָט מען איהם פערשיקט נאָך סיביר.

נאָך 12 יאָהר געפאַנגענשאַפט, וועלכע איז פערבונדען געווען מיט אַלע מעגליכע ליידען, איז עס איהם ענדליך געלונגען צו ענטלויפען. אָבער זיין ענטלויפען פון סיביר האָט מאַרקס און זיינע געזינונגס־גענאָסען זאָפאָרט ווידער געגעבען אַ געלעגענהייט צו פערשפרייטען נייע פער־לוימדונגען וועגען זיין פערזאָן. און וועהרענד דיזער גאַנצער צייט, ווען באַקונין האָט געקעמפפט אויף די באַריקאַדען און האָט 12 יאָהר געשמאַכטעט אין דער געפאַנגענשאַפט, האָט מאַרקס, וועלכער האָט איבערהויפט קיינמאָל ניט אַנטהייל גענומען אין אַ דירעקטען קאַמפף, וועהרענד דיזער גאַנצער צייט איז מאַרקס רוהיג געזעסען ביי'ן פייער פון זיין קוימין אין לאָנדאָן און האָט פאָרטגעזעצט סיסטעמאַטיש און פלאַנמעסיג זיינע נידריגע און געמיינע אַטאַקען געגען דעם בעזיגטען רעוואָלוציאָנער, וועלכער האָט געשמאַכטעט אין אַ רוסישען קערקער און איז פאָלגליך ניט אימשטאַנדע געווען זיך צו פערטהיידיגען.

אין 1853, ווען באַקונין האָט שוין געשמאַכט פילע יאָהרען אַלס געפאַנגענער אין אַ רוסישער פעסטונג, איז מאַרקס געווען גענוג פייג, איהם צו פערלוימדען פון דאָס נייע. דיזעס מאָל איז די פערלוימדונג געווען אַנאָנים און האָט בעהויפטעט, אַז דער גרויסער רעוואָלוציאָנער איז אַ רוסישער פאָליציי־שפיאָן.

אַלעקסאַנדער הערצען 1) בעמערקט אין בעצוג אויף דיזע אַנגעלעגענהייט, דאָס אין דיזער פעריאָדע האָט דייוויד אורקהאַרד, דער אינטימער פריינד פון מאַרקס און ענגעלס, אַנגעפילט די שפאַלטען פון דער ענגלישער פרעסע מיט זיינע וואַהנזיניגע בעהויפטונגען, אַז די רוסישע רעגירונג האָט געקויפט אַלע מענער, וועלכע שפילען אין דער פאָליטיק פון וועסט־אייראָפאַ אַ מעהר אָדער וויניגער רעוואָלוציאָנערע

1) Nettlau I, 146, A. Herzen Sbornik postm. 51—80.

ראַלע. דערזעלבער אורקהאַרד האָט געהאַט די פּרעכהייט צו ערקלערען אין אַן עפֿענטליכער פֿערזאַמלונג, וועלכע האָט שטאַטגעפֿונען אין לאָנדאָן, אַז דער גרויסער אונגאַרישער רעוואָלוציאָנער קאָסוטה, אויב ער איז ניט דירעקט געקויפֿט געוואָרען פֿון רוסלאַנד, ווערט ער בעאיינפֿלוסט פֿון אַ מאַן, וועלכער שטעהט אין דינסט פֿון דער רוסישער רעגירונג — און דיזער מאַן איז מאַדזיני.

פֿאַר מאַרקס און ענגעלס איז די הילפֿע פֿון דיזען פֿערלוימדער געווען זעהר ווערטהפֿאָל, דען ער האָט זיי געגעבען אַ געלעגענהייט אַנצופֿילען די שפּאַלטען פֿון דעם "Morning Advertiser," אַ לאָנדאָנער צייטונג, אויף וועלכע אורקהאַרד האָט געהאַט אַ גרויסען איינפֿלוס, מיט זייערע בעליידיגונגען און פֿערלוימדונגען געגען באַקונין'ען.

הערצען און גאַלאָווין האָבען עפֿענטליך געפֿאָדערט די בעווייזע פֿאַר דיזע בעשולדיגונגען, אָבער עס איז געווען אומזיסט.

מיט פֿילע יאָהרען שפּעטער, אין 1862, ווען באַקונין איז ענטלאָפֿען געוואָרען פֿון סיביר און איז אָנגעקומען אין לאָנדאָן, וואו ער איז באַלד געטראָטען אין נעהערע פֿערבינדונג מיט מאַדזיני, אורעליאַ סאַפֿי, לואי בלאַן, וו. י. סינטאָן, האַליאַק, ברעדלוי, פֿעליקס פּיאַט, פּ. גאַרידאָ און פֿילע אַנדערע בעקאַנטע פּערזענליכקייטען, האָבען זיך ווידער אָנגעפֿאַנגען דיזעלבע שמוציגע פֿערלוימדונגען אין דער צייטונג "Free Press," וועלכע איז אַרויסגעגעבען געוואָרען פֿון אורקהאַרד און פֿון וועלכער מאַרקס איז געווען אַ שטענדיגער מיטאַרבייטער. אם 5טען מערץ 1862 האָט דיזע צייטונג פֿערעפֿענטליכט אַ געמיינעם אַנאָנימען אַרטיקעל געגען באַקונין, וועלכער האָט זיך אָנגעפֿאַנגען מיט די כאַראַקטעריסטישע ווערטער: "Another of these agents has again been let loose upon Europe„ א.ז.וו. (נאָך איינער פֿון דיזע אַגענטען איז ווידער לאָזגעלאָזען געוואָרען אויף אייראָפּאַ, א.ז.וו.)

הערצען און מאַדזיני האָבען פֿערטהיידיגט זייער פֿריינד; אָבער מאַרקס און אורקהאַרד — אַזוי ווי זיי פֿלעגען שטענדיג טהאָן — האָבען ניט געגעבען דעם קלענסטען בעוויז פֿאַר זייערע נידריגע און אַנאָנימע אַנקלאַגען, ד.ה. מאַרקס האָט אויך דיזעס מאָל אָנגעווענדעט פּונקט דיזעלבע טאַקטיק ווי אין 1848, אין 1849 און 1853. הערצען האָט געענדיגט די פּאָלעמיק מיט אַן עפֿענטליכער ערקלערונג, וועלכע איז ערשינען אין „קאָלאָקאָל"1) אונטער דעם טיטעל „אולטימאַטום," און וועלכע האָט זיך געענדיגט מיט די פֿאָלגענדע ווערטער: „צווישען די רוסען געפֿינט זיך קיין איינציגער, וועלכער זאָל זיין אַזוי אידיאָטיש, אום צו גלויבען אַזעלכע פֿערלוימדונגען, און קיינער פֿון זיי וועט ניט זיין אַזוי נידריג זיי צו ווידערהאָלען." וואָס אַנבעלאַנגט באַקונין, האָט ער זיך אין

1) „קאָלאָקאָל," נומער פֿינ'ם 5טען מאַי 1862.

2) A. Ruge, Correspondenz 13. Maerz 1862. Nettlau I, 147.

גאַנצען בעשרענקט אויף עטליכע ווערטער אין אַן ענגלישער צייטונג, אין וועלכע ער האָט ערקלערט, דאָס ווען זיין „נאָבעלער פריינד," דער פיהרער פון די דייטשע קאָמוניסטען וואָלט געהאַט דעם מוטה אונטער־צושרייבען זיין נאָמען אונטער זיינע פערלוימדונגען, וואָלט ער איהם געענטפערט ניט מיט דער פעדער אין דער האַנד, נאָר מיט דער אַנדער אָהנע פעדער.2) מאַרקס האָט רוהיג צוגענומען דיזע עפענטליכע בע־ליידיגונג אָהנע צו ענטפערען; אין דערזעלבער צייט האָט ער בעקומען נאָך אַ שטאַרקען מאָראַלישען קלאַפּ דורך אַ קאָמיטע פון רעוואָלוציאָנערע ענגלישע אַרבייטער, וועלכע האָבען געשיקט אַ „ברידערליכע סימפּאַטיע־ערקלערונג צו זייער בערוהמטען פריינד, דעם גרויסען רוסישען רעוואָלוציאָנער מיכאַיל באַקונין." 1)

אין אָקטאָבער 1864, ווען באַקונין איז צוריקגעקומען פון שוועדען, האָט ער פּאַסירט לאָנדאָן און איז געפאָהרען איבער פּאַריז נאָך פלאָרענץ. מאַרקס האָט איהם דאַמאָלסט בעזוכט, אום זיך ווידער צו פעראייניגען מיט איהם. די געהיימע אַבזיכטען פון דיזער רעטזעלהאַפטער טהאַטזאַכע זיינען נאַטירליך אונבעקאַנט. אין אַ מאַנוסקריפּט, וועלכער איז ביז יעצט נאָך ניט פערעפענטליכט געוואָרען, שרייבט באַקונין דאָס פאָלגענדע וועגען דיזע אַנגעלעגענהייט: 2)

„אַם ענדע פון 1863 האָב איך פערלאָזען שוועדען און בין צוריקגע־קומען אין לאָנדאָן, אום פון דאָרטען צו רייזען דורך בעלגיען, פראַנקרייך און די שווייץ נאָך איטאַליען. דעם ווינטער און אַ טהייל פון זומער האָב איך פערבראַכט אין טאָסקאַנאַ און אין אויגוסט 1864 בין איך צוריקגעפאָהרען נאָך שוועדען אויף דעמזעלבען וועג, וועלכען איך האָב פריהער געמאַכט. אין אָקטאָבער בין איך אָנגעקומען אין לאָנדאָן. דאָרט האָב איך ערהאַלטען אַ בריף פון מאַרקס, וועלכען איך האָב נאָך היינט, אין וועלכען ער פרעגט ביי מיר אָן, צו ער קען מיר „מאָרגען" בעזוכען ביי מיר אין דערהיים. איך האָב איהם געענטפערט, אַז יאָ און ער איז געקומען. מיר האָבען אונז גוט דורכגערעדט צוזאַמען און ער האָט מיר געשוואָרען, דאָס ער האָט קיינמאָל ניט גערעדט אָדער געטהאָן געגען מיר, אין געגענטהייל, ער האָט שטענדיג געפיהלט צו מיר אַ ווירקליכע פריינדשאַפט און אַ גרויסען רעספּעקט. איך האָב געוואוסט, אַז דאָס אַלעס איז ניט מעהר ווי אַ ליגען, נאָר איך האָב איהם פון דעסטוועגען ניט נאָכגעטראָגען קיין האַס. אויסערדעם האָב איך געהאַט נאָך אַן אַנדער אורזאַכע מיך צו אינטערעסירען פאַר זיין נייע פריינדשאַפט. איך האָב געמליך געוואוסט, דאָס מאַרקס האָט גענומען אַנטהייל אין דער גרינדונג פון דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן," דען איך האָב

1) דיזע ערקלערונג איז פּובליצירט געוואָרען אין דעם פעברואַר-נומער פון ד. „Cosmopolitan Review" 1862.

2) Rapportes personnelles, etc. ms. p. 9—10. Nettlau I, 72.

געלעזען דעם מאַניפֿעסט, וועלכען ער האָט אָנגעשריבען אין נאָמען פֿון'ם „פּראָוויזאָרישען גענעראַל־ראַטה"; דער מאַניפֿעסט איז געווען אַ זעהר בעדייטענדע און ערענסטע ליטעראַרישע אַרבייט, ווי אַלע זיינע שריפֿטען, מיט דער אויסנאַהמע פֿון זיין פּערזענליכער פּאָלעמיק. מיר האָבען אונז געטרענט אַלס פֿריינדע, נאָר בעזוכט האָב איך איהם ניט."

וואָס זאָל מען דיינקען וועגען דעם כאַראַקטער און דער אויפֿריכטיגקייט פֿון מאַרקס, וועלכער איז געווען דער אייגענטליכער פֿעראורזאַכער פֿון אַלע פֿערלוימדונגען געגען באַקונין, וועלכער האָט איהם איבעראַל פֿערדעכטיגט אַלס אַ רוסישען שפּיאָן און טראָץ־דעם האָט ער איהם אָנגעבאָטען זיין פֿריינדשאַפֿט און איהם פֿערזיכערט זיין רעספּעקט? קען מען ווירקליך האַנדלען מעהר היפּאָקריטיש, ווי מאַרקס האָט געהאַנדעלט געגען באַקונין?...

ביז צו דיזער צייט האָט מען באַקונין'ן נאָר פֿערדעכטיגט אַלס אַן אַגענט פֿון דער רוסישער רעגירונג. דיזע אַנקלאַגע איז אין פֿערשידענע צייטען אימער ווידערהאָלט געוואָרען פֿון דאָס נייע, אָבער שפּעטער זיינען נאָך דערצוגעקומען אַנדערע פֿערלוימדונגען; אין 1867 האָט מען איהם פֿערדעכטיגט אַלס פֿאַלשמינצער און שפּעטער האָט מאַרקס בעהויפּטעט, דאָס ער איז אַ פּראָפֿעסיאָנעלער שווינדלער, וועלכער מאַכט אַ לעבען פֿון רויב און בעטרוג. ווי מיר זעהען, זיינען אַלע מיטלען געווען גוט, אום צו פֿערניכטען אַזאַ געפֿעהרליכען געגנער.

אַם 23טען מאַי 1867 האָט באַקונין געשריבען אַן אַלעקסאַנדער הערצען די פֿאָלגענדע ווערטער:

„ווי עס שיינט, פֿערפֿאָלגט מיך די רוסישע רעגירונג זאָגאַר דאָ אין נאַפּאָל. מיט אַ קורצע צייט צוריק האָב איך זיך דערוואוסט, אַז דער היגער פּרעפֿעקט, דער גראַף גאַלטעריאָ, איינער פֿון די הויפּט רעגירונגס־שווינדלער און אַ קליינליכער פּאָליטיקער, האָט דערצעהלט ראַנגאָדזי'ן, דאָס ער האַלט מיר פֿאַר דעם הויפּט־פֿעראורזאַכער פֿון אַלע בעוועגונגען אין סיציליען און זיד־איטאַליען; ווייטער האָט ער איהם דערצעהלט, אַז ער האָט מיר אין פֿערדאַכט, אַז איך מאַך פֿאַלשע פּאַפּיר־געלד, אום צו דעקען די קאָסטען פֿון דער בעוועגונג. איך בין איבערצייגט, אַז קיסעלעוו, (1) מיין אַמאָליגער פּאַריזער „פֿריינד" און יעצטיגער אַמבאַסאַדאָר אין פֿלאָרענץ שפּילט אַ וויכטיגע ראָלע אין דיזער אַנגע־לעגענהייט און איך דיינק, אַז איך וועל אַלעס ענטדעקען און רעכטצייטיג ענטפֿערען."

אַם 29טען מאַי 1867 האָט באַקונין געשריבען וועגען דערזעלבער אַנגעלעגענהייט אַ בריף צו זיין איטאַליענישען פֿריינד פֿאַנעלי, אין וועלכען עס געפֿינט זיך די פֿאָלגענדע שטעלע:

(1) קיסעלעוו איז געווען אַן אַמאָליגער פֿריינד פֿון דער פֿאַמיליע מאַרקס און דער־זעלבער, וועלכער האָט באַקונין פֿערדעכטיגט אין פּאַריז מיט 20 יאָהר בעפֿאָר.
(דער איבערזעצער.)

„איך האָב ערהאַלטען אַ וויכטיגען בריף פֿון אַנדזשעלאָ דע גובערנאַטיס, אין וועלכען ער האָט מיר מיטגעטיילט, דאָס עס עקזיסטירט געגענוועֶרטיג אַן איבערגעטריעבענע אַנקלאַגע געגען מיין פֿרויאָן, און ווי לעבערליך די גאַנצע געשיכטע זאָל ניט זיין, דאָך איז עס נויטווענדיג פֿאַר מיר, צו זיין פֿאָרזיכטיג אין דיזער אַנגעלעגענהייט. איך גיב אייך דאָ איבער די אייגענע ווערטער פֿון גובערנאַטיס און איהר קענט זיך אַליין בילדען אַן אורטהייל וועגען דער גאַנצער אַפֿערע: „מיין ליבער פֿריינד, דער פּראָפֿעסאָר ליגאַנאָ האָט מיך בעקאַנט געמאַכט מיט די פּלענער פֿון דעם פּרעפֿעקט גאַלטעריאָ, וויסענדיג, אַז איך בין דיינער אַ פֿעטער. גאַלטעריאָ האָט איהם נעמליך געפֿרעגט, אויב ער קען דיך פּערזענליך, און ליגאַנאָ האָט געענטפֿערט, אַז ניין און דאָס ער ווייס נאָר, אַז די פֿאַמיליע באַקונין איז אַן אַריסטאָקראַטישע פֿאַמיליע. נאַכדעם האָט גאַלטעריאָ איהם דערצעהלט, דאָס לויט זיינע אינפֿאָרמאַציאָנען ביזטו דער פֿאַבריצירער פֿון דעם פֿאַלשען פּאַפּירגעלד, וואָס ווערט געגענוועֶרטיג פֿערשפּרייט אין נעאַפּעל. אַ רוסע, מ. מעלגונאָוו, וועלכער איז בעקאַנט מיט ליגאַנאָ, און וועלכער האָט וואַהרשיינליך אויך געהערט ריידען וועגען דעם, האָט פֿערשפּרייט דיזע נאַכריכט אין וויטערע קרייזען. אונגליקליכער ווייזע האָבען זיי זיך זעהר גיך דערוואוסט פֿון אונזערע געגענזייטיגע בעציהונגען. איך מוז דיר אָפֿען אויסדריקען מיין אינערליכע עמפּערונג געגען אַזעלכע האַנדלונגען. אין דיזער פּעריאָדע, וועלכע איז אַזוי קריטיש פֿאַר איטאַליען, אין אַ צייט, ווען דאָס עלענד און דער מאַנגעל אין געלד מאַניפֿעסטירען זיך אַזוי שטאַרק, איז עס פֿאַר מיר די גרעסטע געמיינהייט צו דערשטיקען די שוואַכע לעבענסקראַפֿט פֿון אַ לאַנד דורך די פֿאַבריקאַציאָן פֿון פֿאַלשע פּאַפּיר-געלד."

„אַם שלוס פֿון זיין בריף האָט מיר הערר גובערנאַטיס איבערגעגעבען די גוטע מיינונג פֿון זיין פֿרוי, וועלכע איז אַ רוסין, אַז זי קען ניט גלויבען, דאָס איך בין ווירקליך דער פֿאַבריצירער פֿון דעם פֿאַלשען געלד. איך ווייס, ליבער פֿאַנעלי, אַז איהר וועט זיך אָהנע צווייפֿעל זעהר פֿערוואונדערען איבער די אונאיבערלעגטע און ליידענשאַפֿטליכע שפּראַכע פֿון גובערנאַטיס, און ווי אַזוי ער האָט איבערהויפּט געקענט גלויבען אַזאַ בעשולדיגונג געגען מיר, וועלכע איז פּונקט אַזוי לעכערליך, ווי זי איז געמיין און ניד-דערטרעכטיג. אָבער ווען איהר וואָלט געקענט מיין פֿעטער, אַזוי ווי איך קען איהם, וואָלט איהר באַלד פֿערשטאַנען, אַז עס וואָלט געווען לעכערליך איהם צו פֿעראורטהיילען; ערענסטע מענער ווי דער פּראָפֿעסאָר ליגאַנאָ און דער גראַף פֿאָן גאַלטעריאָ זיינען פֿיל מעהר פֿעראַנטוואָרטליך פֿאַר איהם. אַזוי לאַנג ווי עס האַנדעלט זיך נאָר אום די בעהויפּטונגען פֿון הערר גובערנאַטיס, איז איבערהויפּט ניטאָ וואָס צו ריידען, דען זיין קליינגייסטיגקייט שטעהט אונטער יעדער קריטיק. ער האָט פֿערלאָרען די קאָנטראָלע, צוליב דער זאָנדערבאַרער שטעלונג, וועלכע ער האָט זיך

געשאַפֿען אין אַלע פּאַרטייען דורך זיין לײדענשאַפֿטליכען ענטוזיאַזמוס׳ ער איז אַן אונפֿעהיגער, עהרגייציגער און אונרוהיגער כאַראַקטער, אָבער אין אַלגעמיין קיין שלעכטער מענש און ער איז איבערהויפּט ניט אימ־שטאַנדע צו זאָגען אַ בעוואוסטען ליגען און צו פֿערמאַסקירען זיינע האַנדלונגען. פֿאָלגליך גלויב איך, אַז די געשיכטע איז אַזוי, ווי ער האָט מיר געשריבען, און ער האָט אין זיין בריף געווים נאָר געזאָגט דאָסזעלבע, וואָס ער האָט געהערט פֿון פּראָפֿעסאָר ליגאַנאָ.״

באַקונין האָט פֿאַנעלי׳ן גאַנץ אָפֿען ערקלערט, (1) דאָס ער צווייפֿעלט ניט אַ מאָמענט, אַז דער פּרעפֿעקט גאַלטעריאָ איז ניט געווען דער ערפינדער פֿון דיזער אַנקלאַגע, דען עס וואַר גאַנץ אונמעגליך צו גלויבען. דאָס אַן אינטעליגענטער און קלוגער קאָפּ ווי דער פּרעפֿעקט, זאָל אויסקלערען פֿון זיך אַליין אַזאַ מין פֿערדאַכט; באַקונין האָט אויך פֿאַנעלי׳ן באַלד בעקאַנט געמאַכט מיט די פֿערלוימדונגען, וועלכע קיסעלעף, דער הויזפֿריינד פֿון דער פֿאַמיליע פֿאָן וועסטפֿאַלען, האָט פֿערשפּרייט וועגען איהם אין 1847 אין פּאַריז, און האָט ערקלערט, אַז דערזעלבער קיסעלעף, וועלכער האָט דאַן געלעבט אין פֿלאָרענץ, איז דער אייגענטליכער ערפינדער פֿון דיזער עקעלהאַפֿטער פֿערלוימדונג, וועלכע איז פֿערשפּרייט געוואָרען דורך דעם פּרעפֿעקט פֿון נעאַפּעל. אין דערזעלבער צייט איז ערשינען אין דער „אָפֿיציעלער וואַרשאָווער צייטונג״ די פֿאָלגענדע נאָטיץ: „די עקזיסטענץ פֿון אַ געזעלשאַפֿט פֿון פֿערברעכער און פֿאַבריצירער פֿון פֿאַלשע רוסישע באַנקנאָטען אין אויסלאַנד, מיט וועלכער הערצען און באַקונין זיינען פֿערבונדען געווען, איז אַ טהאַטזאַכע, וועלכע איז פֿאָלשטענדיג בעוויזען געוואָרען. דער שעף פֿון דער פּאָליציי האָט דעם צאַר בעקאַנט געמאַכט מיט דיזער טהאַטזאַכע.״

מיר וויסען פֿון לואי וועבער, אַן אַלטער פֿון אַלעמען רעספּעקטירטער רעוואָלוציאָנער, וועלכער האָט צוזאַמען מיט ענגעלס גענומען אַנטהייל אין דעם באַדישען רעוואָלוציאָנס־קריג אין 1848, אַז קאַרל מאַרקס, וועלכער האָט ניט געהאַט קיין גליק מיט זיינע פֿערלוימדונגען געגען באַקונין אַלס אַ שפּיאָן, האָט אין דערזעלבער צייט פֿערשפּרייט צווישען די לאָנדאָנער עמיגראַנטען די נאַכריכט, אַז באַקונין איז אַ פֿאַלשמינצער, ד.ה. אין 1867 האָט מאַרקס געהאָלפֿען קיסעלעף אין זיינע פֿערלוימדונגען, פּונקט ווי קיסעלעף האָט איהם געהאָלפֿען אין 1847. נאַטירליך, אין דעם אויגענבליק ווען די ערפינדונג, אַז באַקונין איז געווען אַ פֿאַלשמינצער, זאָל איבעראַל פֿערשפּרייט ווערען, האָט מען מעהר ניט

---

(1) פֿאַנעלי איז געווען איינער פֿון באַקונין׳ס בעסטע פֿריינדע, וועלכער איז פֿאָלשטענדיג בעקאַנט געווען מיט אַלע זיינע פּריוואַט־אַנגעלעגענהייטען. ער האָט געזעהען ווי רוהיג, בעשיידען און צוריקגעצויגען באַקונין האָט געלעבט אין די גאַנצע 2 יאָהר, וועלכע ער האָט פֿערבראַכט אין נעאַפּעל, און אין דערזעלבער צייט האָט ער אויך געוואוסט כמעט אַלע זיינע פּערזענליכע בעציהונגען און איז בעקאַנט געווען מיט אַלע פּערזאָנען, וועלכע האָבען אין דיזער צייט פֿערקעהרט מיט באַקונין.

געדאַרפֿט קיין אַנדערע פֿערלוימדונגען: די יעזואיטען האָבען גוט פֿערשטאַנען די בעריהמטע ווערטער פֿון וואָלטער:

„פֿערלוימדע שטענדיג, עטוואָס וועט מען דיר אימער גלויבען!"

אין 1868 האָט זיך באַקונין אָנגעשלאָסען צו דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן," צום גרויסען פֿערדרוס פֿון קאַרל מאַרקס, וועלכער האָט זאָפֿאָרט ווידער אָנגעפֿאנגען מיט דער הילפֿע פֿון אַנדערע פערזאָנען איהם צו פֿערדעכטיגען און פֿערלוימדען. זיגמונד לואי באָרקהיים, איינער פֿון די גיפֿטיגסטע מיטהעלפֿער פֿון דעם קאָמוניסטישען אויטאָקראַט אין לאָנדאָן, האָט געשריבען אין דעם „דעמאָקראַטישען וואָכענבלאַט," וועלכעס ליבקנעכט האָט אַרויסגעגעבען אין לייפּציג, א פּאָר עקעלהאַפֿטע שמוץ־אַרטיקלען איבער די פּאָליטישע רוסישע עמיגראַנטען אין וועסט אייראָפּאַ; און שפּעטער האָט ער פֿאָרטגעזעצט זיין טרויריגע אַרבייט אין דער „צוקונפֿט," דעם אָרגאַן פֿון דער פּרייסישער דעמאָקראַטיע, וועלכעס איז געגרינדעט געוואָרען פֿון יאָהאַן יאַקאָבי אין בערלין. דיזער שענדליכער פֿערלוימדער האָט זיך אַ לאָז געטהאָן אויף הערצען און באַקונין מיט דעמזעלבען עקעלהאַפֿטען אינסטינקט, ווי אַ היענע וואַרפֿט זיך אויף אַ פֿערפֿוילטען קערפּער.

נאָכדעם ווי באַקונין האָט אָבגעגעבען זיין מיינונג איבער די נידריגקייט פֿון געוויסע מענשען, האָט ער אויסגעדריקט זיין פּערזענליכע אַנזיכט אין דעם מאַנוסקריפּט, וועלכער איז ספּעציעל געשריבען געוואָרען, אום אויפֿצוּווייזען זיינע בעציהונגען צו מאַרקס. דיזעס וויכטיגע דאָקומענט איז זעהר ווערטפֿאָל, דען עס ציינט אונז די פּלאַנמעסיגקייט פֿון אַלע פֿערלוימדונגען, וועלכע מען האָט געשליידערט געגען איהם:

„עס איז אונמעגליך פֿאַר מיר, איך זאָל בעהאַנדלען דיזע שענדליכע פֿערלוימדונגען אויף דיזעלבע אַרט און ווייזע, ווי איך בעהאַנדעל מיינע פֿערלוימדער, ניט ווייל איך בעטראַכט דיזע אַנגעלעגענהייט פֿון אַ פּאָליטישען שטאַנדפּונקט, אָדער דערפֿאַר ווייל זיי בעליידיגען מיין פּערזענליכע עהרע, ניין, איך בין געצוואונגען צו ענטפֿערען אין דעם נאָמען פֿון'ם סאָציאַליזמוס, וועלכען די גאַנצע אַרבייטער־וועלט פֿערטהיידיגט געגענווערטיג מיט אַזוי פֿיל ערענסטקייט, דען דיזע בורזשואַ, וועלכע רופֿען זיך כלומרשט סאָציאַליסטען, האָבען מיך פֿערלוימדעט פֿאַר דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן." דיזע גרויסע פֿעראייניגונג רעפּרעזענטירט די וועלט דער צוקונפֿט, דאָס איז מיין טיפֿסטע איבערצייגונג, און דערפֿאַר קען מיר די מיינונג פֿון איהרע מיטגלידער ניט זיין גלייכגילטיג, ווי עס איז מיר צ.ב.ש. די מיינונג פֿון דער בורזשואַזי. איך ווייס זעהר גוט, אַז דיזעס געזינדעל האָט די גאַנצע צייט פֿערשפּרייט די נידריגע און פֿייגע פֿערלוימדונגען געגען מיין פּערזאָן צווישען די אַרבייטער, דען איך האָב זיי אַרונטערגעריסען די מאַסקען, און עס וועט ניט זיין צו שפּעט צו צייגען ביי דיזער געלעגענהייט, ווער זיי זיינען."

„עס איז געווען מיט אַ מאָנאַט בעפֿאָר דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס אין באַזעל, פּונקט אין דערזעלבער צייט, ווען עס האָט שטאַטגעפֿונען דער קאָנגרעס אין אייזענאַך, 1) ווען איינער פֿון די פֿיהרער פֿון דער נייער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער פּאַרטיי אין נאָרד־דייטשלאַנד — דעם נאָמען וועל איך פֿאָרלויפֿיג ניט אָנגעבען — האָט געהאַט די פֿרעכהייט צו בעהויפּטען אין אַ האַלב־עפֿענטליכער פֿערזאַמלונג פֿון גענאָסען, דאָס איך בין אַ געפֿעהרליכער אַגענט פֿון דער רוסישער רעגירונג, אַז איך בין ענטלאָפֿען געוואָרען פֿון סיביר מיט דער הילפֿע פֿון דער רעגירונג, און דאָס ער בעזיצט די בעווייזע פֿאַר דיזע אַנקלאַגען; ווייטער האָט ער בעהויפּטעט, דאָס איך האָב געוואָלט צושטערען די „אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן" דורך די גרינדונג פֿון דער „אַליאַנץ דער סאָציאַליסטישער דעמאָקראַטי" און דאָס עס איז מיר געלונגען זיך איינצושמייכלען ביי דעם אַלטען דייטשען סאָציאַליסט יאָהאַן פֿיליפּ בעקער דורך מיין היפּאָקריטישע און דיפּלאָמאַטישע טאַקטיק, וועלכע איז די כאַראַקטעריסטישע אייגענטהימליכקייט פֿון אַלע רוסען. בעקער איז יעצט אָבגערייזט צו דעם קאָנגרעס אין אייזענאַך; איך האָב איהם מיטגעגעבען אַן אָפֿענעם בריף אַן מיין פֿערלוימדער און איהם געבעטען דיזען בריף פֿאָרצולעזען אין דער געגענוואַרט פֿון אייניגע פֿריינדע און אויב נויטיג, פֿאַר דעם גאַנצען קאָנגרעס."

„אין דיזען בריף האָב איך אויפֿגעפֿאָדערט מיין נייעם אַנקלעגער צו פֿאָרמירען זיין אַנקלאַגע; איך האָב איהם געגעבען א מאָנאַט צייט און ערקלערט, דאָס אויב ער וועט ניט בעווייזען זיינע נידריגע בעשולדיגונגען אויף דעם קאָנגרעס אין באַזעל, וועל איך איהם עפֿענטליך בראַנדמאַרקען אַלס אַ פֿערלוימדער."

באַקונין'ס בריף עקזיסטירט נאָך היינט און געפֿינט זיך אין דעם אַרכיוו פֿון דער דייטשער סאָציאַל־דעמאָקראַטי אין בערלין. עס איז ניט אָנצונעהמען, אַז די סאָצ. דעמ. פּאַרטיי וועט דיזען בריף ווען עס אין פֿערעפֿענטליכען און פּובליצירען דעם נאָמען פֿון דעם צווייטען פֿערלוימדער — איך זאָג דעם צווייטען פֿערלוימדער, ווייל דער נאָמען פֿון דעם ערשטען איז עפֿענטליך בעקאַנט געוואָרען אויף דעם קאָנגרעס אין באַזעל — און דערפֿאַר איז עס אינטערעסאַנט באַקונין'ס ווערטער צו רעפּראָדוצירען. דער אָריגינאַל פֿון דיזען בריף איז דייטש און געפֿינט זיך אין דר. נעטלוי'ס ביאָגראַפֿי פֿון באַקונין. 2) מיר גיבען דאָ אַ פֿאָלשטענדיגע און קאָרעקטע איבערזעצונג פֿון דיזען וויכטיגען דאָקומענט:

„מיין טהייערער בעקער! אונזער פֿריינד ווערטהיים האָט מיר דערצעהלט און האָט עס ווידערהאָלט אין דיין געגענוואַרט, אַז דער

---

1) דער קאָנגרעס אין אייזענאַך איז געווען איינבערופֿען פֿון די דייטשע מאַרקסיסטען, ווייל דאַמאָלסט האָט עס אין דייטשלאַנד געגעבען צוויי סאָצ. דעמ. פּאַרטייען, די לאַסאַליאַנער און די מאַרקסיסטען, וועלכע האָבען זיך ביטער בעקעמפֿט.

2) Nettlau II, 361.

ער האָט אין דער געגענוואַרט פֿון ווערטהיים די פֿאָלגענדע אַנקלאַגען געשליידערט געגען מיך:"

דייטשער סאָציאַליסט און עהרענמאַן **ווילהעלם ליבקנעכט** האָט מיך פֿערלוימדעט אויף אַ ניכטסווירדיגע אַרט און ווייזע, מיט דעם וואָס

„(1) דאָס איך בין אַ רוסישער אַגענט און דאָס ער בעזיצט אונווידער־לעגבאַרע בעווייזע פֿאַר דיזע בעהויפּטונג;"

„(2) דאָס איך בין ענטלאָפֿען געוואָרען פֿון סיביר מיט דער הילפֿע פֿון דער רוסישער רעגירונג און דאָס איך האָב געגרינדעט די „אַליאַנץ פֿון דער סאָציאַליסטישער דעמאָקראַטי, אום צו צושטערען די „אינטער־נאַציאָנאַלע אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן;"

„(3) דאָס דער אַלטער בעקער האָט זיך געלאָזט פֿון מיר בעטריגען, **ווייל** אַלס רוסע בין איך געשיקטער פֿון איהם."

„איך וויל גאָר ניט ריידען וועגען אַלע אַנדערע „ליבענסווירדיגקייטען," **נאָר** פֿאַר יעדע פֿון זיי פֿערדינט דער פֿערלוימדער, מען זאָל איהם אָנשפּייען אַ פֿולען געזיכט."

„ווייטער האָט מיר מיין פֿריינד ווערטהיים געלאָזט לעזען אַ בריף פֿון **בעבעל**, אין וועלכען ער גיט צו פֿערשטעהן, דאָס איך בין אַ רוסישער אַגענט און שטעה אין פֿערבינדונג מיט הערר פֿאָן **שווייצער**, וועלכער איז אַן אַגענט פֿון ביסמאַרק. 1) איך וואָלט געהאַט אַ רעכט צו פֿאָדערען פֿון הערר בעבעל אַן ערקלערונג וועגען דיזע ווערטער, דען אַן עהרענמאַן וועט זיך קיינמאָל ניט שטיצען אויף איינפֿאַכע פֿאָראויסזעצונגען און וועט ניט שליידערען אַזאַ נידריגע אַנקלאַגע געגען אַ מענשען, וועלכען ער האָט קיינמאָל ניט געזעהען. אָבער אַזוי ווי איך בין איבערצייגט, דאָס הערר ליבקנעכט איז דער אייגענטליכער פֿעראורזאַכער פֿון דיזע פֿער־לוימדונגען, וועל איך מיך היינט נאָר בעשעפֿטיגען מיט איהם אַליין."

„אַלס אַ פֿריינד און געזינונגס־גענאָסע בעט איך דיר, ליבער בעקער, און אַלס ברודער פֿון אונזער „אַליאַנץ," פֿאַר וועלכע דו ביזט אַזוי טהעטיג געווען, אום איהר צו ענטוויקלען, פֿאָדער איך פֿון דיר, דו זאָלסט ערקלערען הערר ליבקנעכט אין מיין נאָמען, דאָס איך האַלט איהם פֿאַר גענוג ערענסט, ער זאָל וויסען, דאָס דאַן ווען מען פֿערלוימדעט אַ געוויסע פּערזאָן, דאַרף מען אויך נעהמען אויף זיך די פֿעראַנטוואָרטליכקייט פֿאַר די פֿערלוימדונגען און פֿאַר אַלעם דאַרף מען ברייגען די אונווידערלעגבאַרע בעווייזע, אום צו רעכטפֿערטיגען אַזעלכע בעהויפּטונגען."

---

1) הערר פֿאָן שווייצער איז געווען דער פֿיהרער פֿון די לאַסאַליאַנער. די ביידע פּאַרטייען, ד.ה. די אַנהייגנער פֿון לאַסאַל און די אַנהייגנער פֿון מאַרקס האָבען זיך געגענזייטיג אַזוי פֿיל בעשמוצט, אַז עס איז קוים צו גלויבען. אַזוי האָבען די מאַרקסיסטען (בעבעל און ליבקנעכט) צ.ב.ש. ערקלערט, אַז שווייצער איז אַן אַגענט פֿון ביסמאַרק און די לאַסאַלעאַנער האָבען בעהויפּטעט, אַז בעבעל און ליבקנעכט זיינען שפּיאָנען פֿון דעם קעניג פֿון האַנאָווער. בעווייזע פֿאַר אַזעלכע שמוציגע פֿערלוימדונגען האָט נאַטירליך קיינער ניט געבראַכט. אָבער ווי מיר זעהען, האָבען זיי פֿערשטאַנען זייער געשעפֿט צו פֿערלוימדען. (דער איבערזעצער.)

„איך גיב איהם אַ מאָנאַט צייט, אום ער זאָל קענען זאַמלען אַלע בעווייזע געגען מיר. און אויף דעם קאָנגרעס אין באַזעל ערוואַרטע איך פון איהם, ער זאָל עפענטליך אָנגעבען זיינע בעווייזע פאַר מיין ניכטס־ווירדיגקייט, אויב ניט וועל איך זיך רעכנען מיט איהם פאַר אלעמען, ווי מיט אַ פייגען, ניכטסווירדיגען און געמיינעם פערל מדער."

אין דעם מאַנוסקריפט, וועלכעס מיר האָבען פריהער ציטירט, שרייבט באַקונין וועגען זיין צוזאַמענטרעפען זיך מיט ליבקנעכטען אויף דעם באַזעלער קאָנגרעס ווי פאָלגט:

„גלייך ווי איך בין אָנגעקומען אין באַזעל אויף דעם קאָנגרעס, האָט שטאַטגעפונען דער צוזאַמענשטויס. מיין ערשטע אַבזיכט איז געווען צו פאָדערען איין פאַר אַלע מאָל אַ פאָלשטענדיגע און ראַדיקאַלע ערקלערונג וועגען דיזער אַנגעלעגענהייט פאַר דעם גאַנצען אַרבייטער־קאָנגרעס. איך האָב אָבער דיזען פלאַן געמוזט אויפגעבען, אום ניט אַרויסצורופען דעם פאָרוואורף פון אַ פערזענליכע פראָוואָקאַציאָן."

„עס איז געווען געגען מיינע אַנשויאונגען איינצופיהרען אין דער אינ־טערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־וועלט בורזשואַזנע מנהגים. אין דער אינטער־נאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן" האָט עס נאָר געגעבען איין מיטעל צו פאָדערען גערעכטיגקייט און צו פערטהיידיגען די בעליידיגטע עהרע— דאָס אורטהייל פון'ם פאָלק. עס איז מיר שווער אָנגעקומען צו בעשעפטיגען דעם קאָנגרעס מיט אַ פערזענליכער אַנגעלעגענהייט, אָבער אַזוי ווי עס האָט שוין פריהער געטראָפען, דאָס אַזעלכע אַפערען זיינען אונטערזוכט און ענטשידען געוואָרען פון אַ זאָגענאַנטען עהרען־געריכט, האָב איך מיך ענטשלאָסען אָנצוואווענדען דיזען מיטעל. איך פון מיין זייט האָב אויסגע־קליבען פינף דעלעגאַטען אוים דער מיטע פון'ם קאָנגרעס אַלס עהרען־ריכטער: פ ר י ד ר י ך ר אָ ב ע ר ט, דעלעגאַט פון דער שווייץ; ג אַ ס פ אַ ר ס ע נ ט י נ אָ ן, דער פערטרעטער פון דער שפּאַנישער אַליאַנץ דער סאָציאַליסטישער דעמאָקראַטי און דעלעגאַט פון די אַרבייטער־סעקציאָנען אין באַרצעלאָנאַ, פ אַ ל י, דעלעגאַט פון ליאָן, ס ע ס אַ ר ד ע פ אָ פ, פערטרעטער פון בריסעל און דעם עסטרייכער ניימייער, אַ דעלעגאַט פון וויען. פון דיזע פינף דעלעגאַטען איז נאָר איינער מיט מיר פער־זענליך בעקאַנט געווען, נעמליך פרידריך ראָבערט, וועלכען איך האָב קענען געלערענט אויף מיינע אַגיטאַציאָנס־רייזען אין די שווייצער יורא־בערג; די אַנדערע האָב איך נאָר געזעהען אויף דעם קאָנגרעס אין גענף אָדער באַזעל. ליבקנעכט פון זיין זייט האָט אויסגעקליבען פינף דייטשע דעלעגאַטען פאַר דעם עהרען־געריכט. צווישען זיי האָט זיך געפונען ע ק אַ ר י ו ס, דער סעק־רעטער פון דעם לאָנדאָנער גענעראַל־ראַטה און די בירגער ר י ט י נ ג ס־ה ו י ז ע ן און ש פ י ר ר אָ. איך דערמאָהן זיך ניט מעהר בעשטימט, אויב מ. העס איז אויך געווען צווישען זיי, נאָר מיר דאַכט זיך, אַז יאָ. דעם נאָמען פון דעם פינפטען עהרען־ריכטער האָב איך אין גאַנצען פערגעסען.

אויסער די צעהן עהרען־ריכטער איז נאָך געווען דער אַלטער יאָהאַן פיליפ בעקער, אַ סאָציאַליסט, וועלכער איז פון אַלעמען רעספּעקטירט געוואָרען, אַלס אַן עדות."

„איך האָב ליבקנעכטען אָנגעקלאָגט אַלס פערלוימדער און האָב געפאָדערט פון איהם די בעווייזע פאַר זיינע בעשולדיגונגען. ער האָט געענטפערט, אַז מען האָט זיינע ווערטער ניט ריכטיג איבערגעגעבען; אַז ער האָט מיר קיינמאָל ניט בעשולדיגט אין קיין זאַך און האָט קיינמאָל ניט געהאַט קיין בעווייזע געגען מיין פערזאָן; ער האָט זיך נאָר פערוואונדערט, וואָס איך האָב ניט געענטפערט אויף די פערלוימדערישע אַרטיקלען, וועלכע זיגמונד באָרקהיים האָט פובליצירט געגען מיך אין דער בערלינער „צוקונפט," דעם אָרגאַן פון דער פרייסישער דעמאָקראַטי, און ריידענדיג מיט זיינע פריינדע וועגען מיר, האָט ער מעהר ניט געטהאָן, ווי אויסגעדריקט זיין איבעררעשונג איבער מיין שטילשווייגען. איין זאַך האָט ער יאָ צוגעגעבען, נעמליך, דאָס ער האָט ערקלערט, דאָס איך האָב געגרינדעט די „אַליאַנץ דער סאָציאַליסטישער דעמאָקראַטי," אום צו פערניכטען די „אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן." די פראַגע וועגען דער „אַליאַנץ" איז אין גאַנצען פערוואָרפען געוואָרען, מיט דעם וואָס עקאַריוס, אַ מיטגליד פון דעם לאָנדאָנער גענעראַל־ראַטה האָט ערקלערט, אַז די אַליאַנץ איז אַ טהייל פון דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן," דאָס איהר פראָגראַם און איהרע סטאַטוטען זיינען פון דעם גענעראַל־ראַטה איינשטימיג אַנערקענט געוואָרען, און דאָס איהרע דעלעגאַטען נעהמען אַנטהייל אין דעם אַלגעמיינען קאָנגרעס, פאָלגליך גיט עס איבערהויפּט ניט וואָס צו דיסקוטירען וועגען דיזער פראַגע."

„וואָס אַנבעלאַנגט די הויפּט־פראַגע האָט דאָס עהרענגעריכט איינשטימיג ערקלערט, אַז ליבקנעכט האָט בעגאַנגען אַן אונגלויבליכע לייכטזיניגקייט, בעשולדיגענדיג אַ מיטגליד פון דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן," ניט האָבענדיג קיינע אַנדערע בעווייזע, ווי עטליכע שמוציגע אַרטיקלען, וועלכע זיינען ערשינען אין אַ בורזשואַ־צייטונג. דיזע ערקלערונג האָט מען מיר געגעבען שריפטליך. איך מוז נאָך ערקלערען, אַז מיין געגנער איז געווען גענוג נאָבעל, אַנצוערקענען דעם פעהלער, וועלכען ער האָט בעגאַנגען."

„ווען מיר האָבען אונז ווידער געזעהן, האָט ער מיר געגעבען די האַנד און איך האָב פערברענט פאַר אַלעמען די ערקלערונג, וועלכע דאָס עהרענגעריכט האָט מיר געגעבען."

ליבקנעכט האָט אַנערקענט, אַז ער האָט געהאָלפען פערשפּרייטען פערלוימדונגען געגען באַקונין'ן און בעגריפען, דאָס ער דאַרף אָבגעגעבען אַן עפענטליכע עהרען־ערקלערונג, דערפאַר האָט ער באַקונין פערשפּראָכען, דאָס ער וועט פובליצירען אין זיין צייטונג „דער פאָלקסשטאַאַט" אַן

אַרטיקעל, וועלכען דער גרויסער רעוואָלוציאָנער האָט פֿערעפֿענטליכט מיט איניגע וואָכען פֿריהער אין דער איטאַליענישער ציימונג "Liberta e Guistizia" (פֿריהייט און גערעכטיגקייט) אין בעצוג אויף דיזע אַנגע־לעגענהייט. האָט ליבקנעכט געהאַלטען זיין פֿערשפּרעכען? ניין, דער אַרטיקעל איז קיינמאָל ניט ערשינען. אָבער ליבקנעכט איז געגאַנגען נאָך וויטער: אַנשטאַט צו געבען באַקונין'ן אַן עפֿענטליכע עהרען־ערקלערונג, האָט ער פּובליצירט אים „פֿאָלקס־שטאַאַט" אַרטיקלען, וועלכע מ. העסס האָט איהם צוגעשיקט פֿון פּאַריז, און אין וועלכע עס זיינען ווידערהאָלט געוואָרען דיזעלבע פֿערלוימדונגען, וועלכע דאָס עהרען־געריכט פֿון באַזעל האָט ערקלערט אַלס פֿאַלש און געמיין.

איז עס מעגליך, אַז ליבקנעכט וואָלט בעגאַנגען אַזאַ נידריגע און אונעהרליכע האַנדלונג, ווען ער וואָלט געהאַט די מעגליכקייט פֿריי צו האַנדלען? ניין, עס איז אונמעגליך, און דער שרייבער פֿון דעם "Memoire de la Federation jurassienne" האָט געוויס רעכט, ווען ער זאָגט: „עס גיט נאָר איין מעגליכקייט, נאָר איין ווירקליכע ערקלערונג פֿאַר דיזע אונגלויבליכע געוויסענלאָזיגקייט, נעמליך ווען ליבקנעכט איז צוריק געקומען אין לייפּציג, האָט דער דיקטאַטאָר מאַרקס איהם געטאַדעלט וועגען דעם פֿערשפּרעכען, וואָס ער האָט געגעבען אין באַזעל און האָט איהם איינגערעט, אַז דאָס איז ניט מעהר ווי אַ כאַראַקטער שוואַכקייט." (1)

די גאַנצע צייט, ביז צו דעם קאָנגרעס אין האַאַג האָט ליבקנעכט פֿערעפֿענטליכט אין זיין ציימונג צאָהלרייכע אַרטיקלען, וועלכע זיינען פֿול געווען מיט די שמוציגסטע בעליידיגונגען געגען באַקונין. מאַרקס האָט איהם אונטערשטיצט אין דיזער עקעלהאַפֿטער אַרבייט דורך זיינע געהאָרכ־זאַמע אינסטרומענטען קאַרל הירש, פֿרידריך ענגעלס און אַנדערע.

אין יולי און אויגוסט 1872 האָט ליבקנעכט'ס „פֿאָלקסשטאַאַט," וועלכער איז פֿון מאַרקס דירעקט אינספּירירט געוואָרען, נאָר געבראַכט בעליידי־גונגען געגען באַקונין און אַם 30טען אויגוסט פֿון דעמזעלבען יאָהר האָט ליבקנעכט פּובליצירט אין זיין ציימונג אַ קאָרעספּאָנדענץ (2) פֿון ברעסלוי; וועלכע ציינט אונז קלאָר און דייטליך וואָס פֿאַר אַ קליינע ראָלע עס האָט געשפּילט די וואָהרהייט אין דעם קליינען קרייז, וועלכער האָט אַרומגערינגעלט דעם שעף פֿון די דייטשע קאָמוניסטען. מיר געבען דאָ אַ קליינע פּראָבע פֿון דיזער קאָרעספּאָנדענץ, אַ קאָמענטאַר איז איבערפֿליסיג:

„איהר האָט געענדיגט אייער 4טען אַרטיקעל וועגען באַקונין מיט די פֿאָלגענדע ווערטער: ווען הערר באַקונין וואָלט אונז ניט פֿערזיכערט, אַז

(1) Nettlau II, 361—363; Memoire de la Federation jurassienne, etc. .p. 85.

(1) Volksstaat 1872 Julie und September; R. Meyer: Emanzipations-kampf des vierten Standes, II, 368 Nettlau I, 91 spp.

ער וויל די צושטערונג פֿון אַלע שטאַאַטען, פונקט ווי די צושטערונג פֿון דעם רוסישען שטאַאַט, אום אויפֿצובויען די נעגאַטיווע מאַכט פֿון דעם פראָלעטאַריאַט, וואָלטען מיר איהם בעטראַכט פֿאַר דאָס וואָס מיר האָבען שוין פֿריהער געזאָגט—פֿאַר דעם גרעסטען אונטערלעקער פֿון דעם צאַר."
איך געה אייך יעצט דערצעהלען, וואָס איך ווייס פֿון הערר באַקונין. איך וויל יעצט ניט רעדען פֿון דער ראָלע, וועלכע ער האָט געשפּילט אין ברעסלוי אין 1848, וואו מען האָט איהם אַריינגענומען אין די „דעמאָקראַטישע געזעלשאַפֿט." איך וועל זיך נאָר בעשעפֿטיגען מיט זיין שטעלונג זייט ער איז צוריקגעקומען פֿון דעם סלאַווען־קאָנגרעס אין פראַג, אין וועלכען ער האָט גענומען אַן אַנטהייל ניט אַלס אַ דעמאָקראַט, נאָר אַלס רעפרעזענטאַנט פֿון דעם פּאַנסלאַוויזמוס. אַלס פּאַנסלאַוויסט האָט ער דאַמאָלסט געפֿאָדערט, אַז שלעסיען זאָל ווערען אַ טהייל פֿון דעם צוקינפֿטיגען פּאַנסלאַוויסטישען שטאַאַט, דערפֿאַר, ווייל שלעסיען איז אַמאָל געוועזען אַ טהייל פֿון אַן אַלטען סלאַווישען קייזעררייך. דאָס איז געוועזען דערזעלבער אַרגומענט, וועלכען דער „דעמאָקראַט" ביסמאַרק האָט אָנגעווענדעט, ווען ער האָט אַוועקגערויבט עלזאַס לאָטהרינגען פֿון פראַנקרייך! די „נייע רהיינישע צייטונג" האָט דאַמאָלסט ערקלערט, אַז באַקונין איז ניט אַנדערש ווי אַ רוסישער אַגענט אין דער רעוואָלוציאָנערער פּאַרטיי. דיזע ערקלערונג האָט אַרויסגערופֿען אַ גרויסע אויפֿרעגונג אין דער דעמאָקראַטישער פּאַרטיי אין ברעסלוי. אַלס קאָרעספּאָנדענט פֿון אַ צייטונג, וועלכע האָט פֿערטהיידיגט באַקונין'ן, האָב איך געבעטען אויפֿקלערונג פֿון דער רעדאַקציאָן פֿון דער „נייער רהיינישער צייטונג" און היער איז די אַנטוואָרט פֿון איינעם פֿון די רעדאַקטאָרס, מיט וועלכען איך בין פּערזענליך בעקאַנט געוועזען, זיין נאָמען איז ווילהעלם וואָלף. „די רעדאַקציאָן דרוקט קיין זאַך ניט געגען פֿריינדע, ווען זי האָט ניט די פֿאָלשטענדיגע בעווייזע פֿאַר איהרע בעהויפּטונגען. אויב דו ווילסט זעהען די דאָקומענטען, שרייב אַן זשאָרזש סאַנד, וועלכע האָט זי אונז אָנגעבאָטען. נאָכדעם וועסטו שוין אַליין בעגרייפֿען, אַז באַקונין איז אַן אַגענט פֿון רוסלאַנד אָדער פֿון'ם רוסישען צאַר, וועלכער טרייבט זיין האַנדווערק אין דער רעוואָלוציאָנערער פּאַרטיי."

„באַקונין האָט געוואוסט פֿון דיזער אַנטוואָרט, וועלכע איך האָב ערהאַלטען; אָבער ער האָט זיך ניט גערעכטפֿערטיגט; ער האָט פֿערלאָזען שלעזיען און איז צוריק נאָך רוסלאַנד; בעמערקען וויל איך נאָך, אַז ער איז ניט צוריקגעגאַנגען, ווייל ער האָט גענומען אַנטהייל אין דעם מאַי־אויפֿשטאַנד אין זאַקסען."

ווען דער קאָרעספּאָנדענט האָט ווירקליך ערהאַלטען אַזאַ בריף פֿון ווילהעלם וואָלף, בעווייזט עס, וואָס פֿאַר אַ פֿיינער מאַן עס איז געוועזען, דיזער בעריהמטער דעמאָקראַט, וועלכען קאַרל מאַרקס האָט געווידמעט דעם 1טען באַנד פֿון זיין בוך „דאָס קאַפּיטאַל." און וואָס זאָל מען דיינקען

פון די רעדאַקטערע פון׳ם „פאָלקסשטאַאַט,״ וועלכע האָבען גאַנץ גוט געוואוסט, דאָס אַלע בעשולדיגונגען געגען באַקונין זיינען פאַלש, און וועלכע האָבען טראָץ דעם פערעפענטליכט אַלע פערלוימדונגען, וואָס מאַרקס האָט ערפונדען, אין די שפאַלטען פון זייער צייטונג ?

IV.

קורץ נאָך דעם קאָנגרעס אין באַזעל איז ניקאָליי אוטין, דער זוהן פון אַ רייכען רוסישען בערזען־ספעקולאַנט געקומען נאָך גענף און האָט אָנגעפאַנגען מיטאַרבייטען אין דער “Egalite„ (גלייכהייט) דעם אָפי־ציעלען אָרגאַן פון דער ראָמאַנישער פעדעראַציאָן דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן.״ מאַרקס האָט באַלד אויסגעפונען, אַז אוטין אייגענט זיך זעהר גוט אַלס ווערקצייג פאַר זיינע ניכטסווירדיגע און געמיינע פלענער געגען באַקונין. אין 1869 האָט ער איהם געשריבען, דאָס ער זאָל צונויפקלייבען אַלע מעגליכע דאָקומענטען, וועלכע זיינען אימשטאַנדע צו בעווייזען די אונעהרליכקייט פון זיין לאַנדסמאַן. „איך ווייס,״ האָט באַקונין געזאָגט, „אַז אוטין איז זעהר צופרידען געוועזען פון דיזען אויפ־טראַג, וועלכען ער האָט בעטראַכטעט פאַר אַן עהרע; ער האָט אָנגע־ווענדעט אַלע מיטלען, אום וואָס עס ניט איז אויסצוגעפינען, און אַזוי האָבען זיי ביסלעכווייז ערפונדען אַ גאַנצע סעריע פון אַנקלאַגען געגען מיך, אין וועלכע זיי גלויבען אַליין ניט, דען זיי האָבען ביז יעצט ניט געהאַט דעם מוטה צו פערעפענטליכען קיין איינציגע פון דיזע זאָגענאַנטע בעשולדיגונגען.״

אין אַן אַנדער בריף כאַראַקטעריזירט באַקונין דעם נייען מיטהעלפער פון קאַרל מאַרקס אַזוי נאַטורגעטריי, דאָס אַלע די יעניגע, וואָס האָבען געקענט דיזע טרויריגע פערזענליכקייט, דערקענען איהם זאָפאָרט :

„איך האָב אייך שוין פריהער געזאָגט, אַז קיין ליגען, קיין פערלוימדונג, קיין געמיינהייט, וועלכע אוטין זאָל ניט בעגעהען, וועט מיר מעהר ניט איבעררעשען. ער איז אַ מענש, וואָס ווערט בעהערשט פון אַ קראַנק־האַפטען עהרגייץ, וועלכער איז פונקט אַזוי קליין, ווי זיין אייגענע אונבעדייטענדע פערזענליכקייט. ער האָט געלערענט עטליכע קלינגענדע פראַזען, וועלכע ער ווידערהאָלט ביי יעדער געלעגענהייט ווי אַ פאַפּאַגיי ; דער טיפער קלאַנג פון זיין שטימע און זיין טהעאַטראַלישע מימיק קענען ניט פערדעקען די פוסטקייט פון זיינע געפיהלען און זיין גייסטיגע אונפעהיגקייט אויסצואַרבייטען און צו ענטוויקלען אירגענד אַן אידעע. ער איז אַ שרעקליכער ליגנער, פייג און געמיין און קען נאָר ריידען אונטער דעם רוקען פון אַנדערע מענשען ; ער בעזיצט אַן אונגלויבליכען לעבערליכען שטאָלץ און רעדט זיך איין, דאָס ער איז ווירקליך אַ וויכטיגע

פערזאָן; זיין כאַראַקטער איז פֿערענדערליך און פֿאַלש און ער איז שטענדיג בערייט זיך אונטערצולעקען ביי די יעניגע, וועלכע האָבען נאָך זיין מיינונג אַ געוויסען איינפֿלוס און אַ בעריהמטען נאָמען. ער חניפה'ט זיך אונטער ביי דעם פּראָלעטאַריאַט דורך זיינע היפּאָקריטישע שמייכלערייען, בייט איבער זיינע אידעען ווי אַ רייגליבער מענש זיינע העמדער, לויט די אומשטענדען און נאָך דעם מאָמענט. דיזעס מיזעראַבעלע בעשעפֿניס בעזיצט קיין אַנדער קראַפֿט ווי זיין מאַנגעל אין אַנשטענדיגקייט און עהרגעפֿיהל, זיין נידריגען און אינטריגאַנטען כאַראַקטער און איניגע צעהן טויזענד פֿראַנק יעהרלין, וועלכע ערלויבען איהם אַרויסצוגעבען איינע פֿון די הויפּט-אָרגאַנען פֿון דער רעאַקציאָנערער ריכטונג, וועלכע בעהערשט געגענווערטיג די „אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער-אַסאָסיאַציאָן" אין גענף."

מיר ווילען נאָך בעמערקען, וואָס עס איז געוועזען די ענדע פֿון דיזען פֿייערינגען מאַרקסיסטישען רעוואָלוציאָנער—ניקאָליי אוטין האָט שפּעטער געבעטעלט אום פֿערצייהונג ביי זיין קייזערליכען העררן, דעם רוסישען צאַר, וועלכער איז אויך געווען אַזוי גנעדיג און האָט איהם ערלויבט צוריקצוקומען נאָך רוסלאַנד.

דאָס איז געווען דער מאַן, וועלכען מאַרקס האָט בעאויפֿטראַגט צו מאַכען אַן אונטערזוכונג וועגען דעם בעריהמטען פּראָצעס פֿון נעטשאַיעוו און איבער די „סאָציאַליסטישע אַליאַנץ" אין רוסלאַנד. די דאָקומענטען, וועלכע אוטין האָט געזאַמעלט זיינען געשיקט געפֿעלשט געוואָרען אויף דעם בעפֿעהל פֿון מאַרקס און אַזוי האָט מען זיי איבערגעגעבען דער זאָגענאַנטער אונטערזוכונגס-קאָמיסיאָן פֿון דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס אין האַאַג. צווישען די מיטגלידער פֿון דיזער קאָמיסיאָן איז ניט געווען קיין איינציגער, וועלכער האָט פֿערשטאַנען אפילו אַ וואָרט רוסיש, און טראָץ דעם האָט די קאָמיסיאָן פֿאָרגעשלאָגען דעם קאָנגרעס אויס-צושליסען באַקונין'ן פֿון דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער-אַסאָסיאַציאָן." די מאַיאָריטעט פֿון דעם קאָנגרעס, וועלכע האָט בלינדערהייט געפֿאָלגט דעם בעפֿעהל פֿון מאַרקס, האָט צוגעשטימט דעם בעשלוס פֿון דער קאָמיסיאָן און האָט בעשלאָסען, אַז די דאָקומענטען זאָלען פֿערעפֿענטליכט ווערען. דאָס איז געווען וואָס מאַרקס, דער טויטפֿיינד פֿון באַקונין האָט געוואָלט.

אין אויגוסט 1873, איין יאָהר נאָך דעם קאָנגרעס אין האַאַג איז ערשינען די נידערטרעכטיגע שמוץ-שריפֿט : L'aliance de la Democratie socialiste et l'Association internationale des Travailleurs." (די אַליאַנץ דער סאָציאַליסטישער דעמאָקראַטי און די אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער אַסאָסיאַציאָן.) דיזער פּאַסקוויל איז געווען די איינציגע קוועלע פֿון די מעהרסטע שריפֿטשטעלער, וועלכע האָבען „שטודירט" דאָס לעבען און די טהעטיגקייט פֿון באַקונין אין רוסלאַנד און די איבריגע אייראָפּעאישע לענדער, ווי צ.ב.ש. העררן עמיל לאַוועלע, וועלכער קען שטאָל-

צירען, וואָס ער האָט נאָך אַריבערגעשטיגען קאַרל מאַרקס אין דער פערשפרייטונג פון ליגענס און פערלוימדונגען, וועלכע פילען אָן די 137 זייטען פון זיין שמוץ־שריפט. דר. נעטלוי האָט בעוויזען, דורך אַ געוויסענ־האַפטען און קאָרעקטען פערגלייך צווישען דעם רוסישען אָריגינאַל פון די דאָקומענטען און דער פראַנצויזישער איבערזעצונג, אַז די וויכ־טיגסטע שטעלען פון די זאָגענאַנטע דאָקומענטען, הויפטזעכליך די יעניגע, וועלכע בעשעפטיגען זיך מיט נעטשאַיעף און באַקונין און אַלע דאָקומענטען, וועלכע זיינען געשריבען געוואָרען אין דיזער פעריאָדע, זיינען גענומען געוואָרען פון פערקירצטע אָדער געפעלשטע, שריפט־שטיקע. מאַרקס האָט זיך ערלויבט צו פערענדערען דעם טעקסט, מיט דעם וואָס ער האָט צוגעזעצט אָדער אַרויסגעוואָרפען ווערטער און גאַנצע פראַזען, ער האָט מאָדיפיצירט די צייטען פון די ווערבען א.ז.וו. אום באַקונין'ן צוצושרייבען זאַכען, פון וועלכע ער האָט גראַדע בעהויפּטעט דאָס געגענטהייל. און אַלע דיזע נידריגע מיטלען וועלכע זיינען אונווירדיג פאַר אַ מאַן, וועלכער בעזיצט נאָר אַ שטיקעל זעלבסט־רעספעקט, האָט מאַרקס אָנגעווענדעט, אום צו בעווייזען די פאָליטישע אונעהרליכקייט פון זיין געגנער.

די שמוץ־שריפט פון מאַרקס, וועלכע איז פובליצירט געוואָרען אין פראַנצויזישער שפּראַכע אין לאָנדאָן און האַמבורג, איז אין פראַנקרייך ווייניג געלעזען געוואָרען; אָבער די דייטשע איבערזעצונג איז פון דער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער פאַרטיי אין דייטשלאַנד זעהר פיל געדרוקט געוואָרען. דיזעס געמיינע פּאַסקוויל איז נאָך היינט אַ וואַפע אין די הענד פון די סאָציאַל־דעמאָקראַטען, מיט וועלכע זיי בעקעמפפען די פרייהייט־ליבע אידעען אין דייטשלאַנד, האָלאַנד, דעם פלאַמלענדישען טהייל פון בעלגיען און אין די סאַנדינאַווישע לענדער.

עס איז ניט נויטווענדיג צו ווידערלעגען די בעשולדיגונגען, וועלכע מאַרקס האָט געשליידערט געגען באַקונין אין זיין טרויריגער און געמיינער בראָשורע, די אויפקלערונגען, וועלכע דר. נעטלוי האָט אונז געגעבען אין דיזער בעציהונג מאַכען יעדע ווידערלעגונג איבערפליסיג; איין זאַך איז אָבער יאָ נויטווענדיג: די זאָגענאַנטע אונטערזוכונגס־קאָמיסיאָן פון דעם האַאגער קאָנגרעס האָט באַקונין'ן אויך בעשולדיגט צו זיין אַ שווינדלער און אַ בעטריגער און דיזע אַנגעלעגענהייט מוזען מיר נאָך אויפקלערען. אויך ביי דיזער אַנקלאַגע האָט די וואַהרהייט געשפּילט פונקט אַזאַ קליינע ראָלע ווי ביי אַלע אַנדערע בעשולדיגונגען. די אונטערזוכונגס־קאָמיסיאָ איז פערשעמט געוואָרען, אויפהויבענדיג דיזע אַנקלאַגע. ניקאָלי יוקאָווסקי האָט געוואָלט געבען אַ פאָלשטענדיגע און דעפיניטיווע אויפקלערונג איבער אַלע איינצעלהייטען פון דער בעטרעפענדער אַפערע; אָבער מאַרקס, וועלכער האָט אָנגעווענדעט אַלע מיטלען זיין געגנער מאָראַליש צו פערניכטען, האָט דורכגעזעצט, אַז די קאָמיסיאָן האָט זיך

ענטזאַגט אויסצוהערען יוקאָווסקי'ס ערקלערונג. נאָכדעם ווי די צייטונגען האָבען פובליצירט דעם בעשלוס פֿון דער קאָמיסיאָן, האָט אַ גרופּע פֿון רוסישע עמיגראַנטען אין דער שווייץ פֿערעפֿענטליכט דעם פֿאָלגענדען פראָטעסט אין דער בריסעלער "Liberte" (פֿרייהייט), וועלכע איז דאַן געוועזען דאָס וויכטיגסטע אָרגאַן פֿון דעם אינטערנאַציאָנאַלען סאָציאַליזמוס:

„גענף און ציריך דעם 4טען אָקטאָבער 1872. אין דיזעם בעריכט, (געמיינט איז דער בעריכט פֿון דער האַאַגער אונטערזוכונגס־קאָמיסיאָן) וועלכער איז אָהנע צווייפֿעל פֿעראורזאַכט געוואָרען דורך דעם קליינליכען האַס און דורך דעם וואונש זיך צו בעפֿרייען אום יעדען פּרייז פֿון אַ אינבעקוועמען געגנער, האָט מען אויך בעהויפּטעט, אַז אונזער פֿריינד און לאַנדסמאַן מיכאַאיל באַקונין איז אַ שווינדלער און בעטריגער. די מאַיאָריטעט פֿון דעם קאָנגרעס האָט בעגאַנגען אַ גרויסע געמיינהייט, מיט דעם וואָס זי האָט אויסגעשלאָסען אַ מאַן, וועלכער האָט געקעמפּפֿט זיין גאַנצעס לעבען פֿאַר די גרויסע זאַכע פֿון דעם פּראָלעטאַריאַט, און וועלכער האָט בעצאָהלט דיזעס פֿערברעכען מיט אַכט יאָהר קערקער אין פֿעסטונגען און מיט 4 יאָהר געפֿאַנגענ־שאַפֿט אין סיביר. ווען עס האָט איהם געלונגען אין 1861 צו ענטלויפֿען פֿון סיביר, איז ער בעשמוצט געוואָרען דורך די נידריגע פֿערלוימדונגען פֿון די מאַרקסיסטען, וועלכע האָבען איהם שטענדיג פֿערדעכטיגט אין דער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער אָדער אין דער ניט־סאָציאַליסטישער פרעסע אין דייטשלאַנד. מען האָט געלעזען די אידיאָטישע, לעכערליכע און שענדליכע ערפֿינדונגען, וועלכע דער „פֿאָלקסשטאַאַט" האָט פובליצירט זייט די לעצטע דריי יאָהר געגען באַקונין'ן. און יעצט האָט אַן אינטער־נאַציאָנאַלער אַרבייטער־קאָנגרעס, וועלכער איז פֿון מאַרקס שוין לאַנג פֿאָרבערייטעט געוואָרען, אויף זיך גענומען די טרויריגע עהרע, זיך צו ערנידריגען אַלס ווערקצייג פֿון פערזענליכען האַס און ראַכע. מיר דיינקען, דאָס עס איז ניט נויטווענדיג און ניט ווינשענסווערטה זיך היער צו בעשעפֿטיגען מיט די זאָגענאַנטע טהאַטזאַכען, אויף וועלכע עס שטיצט זיך די אַנקלאַגע געגען אונזער פֿריינד און לאַנדסמאַן. מיר זיינען פֿער־זענליך בעקאַנט מיט אַלע איינצעלהייטען פֿון דיזער אַפֿערע און מיר ווילען אַנווענדען אַלע אונזערע קרעפֿטע, אום פֿעסט־צושטעלען די וואַהרהייט. מיר געפֿינען זיך ליידער געגענווערטיג אין דער אונגליקליכער לאַגע צו שווייגען, אום ניט צו קאָמפּראָמאָטירען אַן אַנדער לאַנדסמאַן פֿון אונז, וועלכער איז ניט אונזער פֿריינד, אָבער ער איז געוואָרען דאָס אָפּפֿער פֿון די פֿערפֿאָלגונגען פֿון דער רוסישער רעגירונג און דערפֿאַר האָבען מיר געוויסע הייליגע פֿערפֿליכטונגען. קאַרל מאַרקס, וועמענס גרויסע פֿעהיגקייטען מיר אַנערקענען, האָט אין דיזער בעציהונג געמאַכט אַ פֿאַלשע רעכנונג. אַלע עהרליך דיינקענדע מענשען אין דער גאַנצער וועלט ווילען זיך אָבקעהרען מיט עקעל און פֿעראַכטונג פֿון

דיזער נידריגער אינטריגע און דער אָפֿענער פֿערגוואַלטיגונג פֿון די איינ־פֿאַכסטע פּרינציפּען דער גערעכטיגקייט. וואָס אַנבעלאַנגט רוסלאַנד קענען מיר מאַרקס פֿערזיכערען, דאָס אַלע זיינע מיטלען זיינען געוועזן אומזיסט. באַקונין איז צופֿיל רעספּעקטירט און בעקאַנט, אום מען זאָל גלויבען אַזעלכע פֿערלוימדונגען, וועלכע קענען העכסטענס געפֿינען אַן עכאָ אין דער רוסישער פּאָליציי־פּרעסע און אין דער בעריהמטער „רוסישער אינ־טערנאַציאָנאַלע,“ פֿון וועלכע מאַרקס רעט אַזוי פֿיל, און וועלכע איז טראָץ דעם פֿאַלשטענדיג אונבעקאַנט אין אונזער געבורטס־לאַנד. — **ניקאָליי אָגאַרעוו, באַרטעלמי זאַיזין, וולאַדימיר אָזוראָף, א. ראָזאָ, וואַלדעמאַר האָלסטיין, ז. ראַללי, אַלעקסאַנדער אָדסניטץ, וואַלעריאַנאַ סמירנאָוו.**“

וואָס זיינען די טהאַטזאַכען, אויף וועלכע מאַרקס האָט געגרינדעט זיין לעצטע אַנקלאַגע געגען באַקונין? איך וועל דאָ איבערגעבען מיט איינינע ווערטער, אום וואָס עס האַנדעלט זיך אייגענטליך. **נעגרעסאָל**, וועלכער איז קירצליך געשטאָרבען אין אַ רוסישער פֿעסטונג, האָט געמאַכט אין נאָמען פֿון באַקונין אַ קאָנטראַקט מיט אַ רוסישען בוכהענדלער פֿאַר די איבער־זעצונג פֿון דעם 1טען באַנד פֿון מאַרקס „קאַפּיטאַל.“ די אַרבייט איז בערעכענט געוואָרען פֿאַר 900 רובעל, וועלכע ער זאָל באַקונין'ן אויסבע־צאָהלען אין פֿאָרויס, ווי באַלד ער וועט זיך איבערציהען פֿון זשענעוואַ נאָך לאָקאַרנאָ. די איבערזעצונג איז געווען זעהר שווער, און באַקונין האָט נאָר דריי זייטען געקענט פֿערטיג מאַכען אין אַ טאָג; שפּעטער האָט ער געקענט איבערזעצען 10 זייטען אַ טאָג, און ער האָט גערעכנט צו ענדיגען די גאַנצע אַרבייט אין 4 מאָנאַט צייט. יוקאָווסקים פֿרוי האָט אָבגעשריבען דאָס מאַנוסקריפּט פֿאַר באַקונין, אַלע דיזע איינצעלהייטען קען מען לעזען אין די בריף, וועלכע ער האָט געשריבען אַן אָגאַרעוו. אַם 14טען יוני 1870 האָט ער ווידער געשריבען אַן אָגאַרעוו, דאָס „צוליב דער אונגליק־ליכער געשיכטע מיט ל.(1) קען ער זיך מעהר ניט בעשעפֿטיגען מיט איבערזעצונגען.“ אין דערוועלבער צייט איז נעטשאַיעוו צוריקגעקומען פֿון רוסלאַנד און עס האָט איהם געלונגען צו געווינען דעם פֿערטרויען פֿון באַקונין. באַקונין האָט איהם געגעבען צו פֿערשטעהן, אַז עס וואָלט גוט געווען, ווען ער זאָל אָבגעבען זיין גאַנצע קראַפֿט פֿאַר דער רעוואָלוציאָ־נערער בעוועגונג אין רוסלאַנד און דאָס ער וואָלט צופֿרידען געווען צו געפֿינען אַן איבערזעצער, וועלכער זאָל ענדיגען די אַרבייט פֿאַר די איבריגע 600 רובעל. (באַקונין האָט פֿון די 900 רובעל פֿאַר די איבער־זעצונג פֿון דעם „קאַפּיטאַל“ ערהאַלטען 300 רובעל, פֿאָלגליך האָט דער בוכהענדלער נאָך געדאַרפֿט בעצאָהלען 600 רובעל.) יוקאָווסקי האָט געמאַכט דעם פֿאָרשלאַג, אַז די גאַנצע גרופּע, וועלכע האָט זיך דאַמאַלסט פֿעראייניגט אַרום באַקונין, זאָל זיך בעשעפֿטיגען מיט דער ווייטערער איבערזעצונג און באַקונין זאָל נאָר מאַכען די רעוויזיאָן. אָבער נעטשאַיעוו

האָט ערקלערט, אַז ער וועט רעגלען די גאַנצע אַנגעלעגענהייט, אַז אַלע וועלען זיין צופרידען, און באַקונין, פערלאָזענדיג זיך אויף איהם, האָט זיך ניט מעהר בעשעפטיגט מיט דער איבערזעצונג. אָבער נעטשאַיעוו, דיזער אונווירדיגער מענש, וועלכער האָט שפּעטער בעגאַנגען אַזוי פילע נידערטרעכטיגקייטען, האָט געשריבען אַ בריף אַן דעם בוכהענדלער, אין וועלכען ער האָט איהם ערקלערט, אַז מען וועט איהם ערמאָרדען, ווען ער וועט נאָר שרייבען איין וואָרט אַן באַקונין וועגען דער איבערזעצונג. דיזען בריף האָט מען שפּעטער געשיקט אַן מאַרקס, וועלכער האָט איהם פאָרגעלייגט פאַר דעם קאָנגרעס אין האאַג, וואו יוקאָווסקי האָט ערקלערט די איינצעלהייטען פון דיזער אַנגעלעגענהייט, פון וועלכע באַקונין האָט אַבסאָלוט ניט געוואוסט. באַקונין האָט שוין געהאַט איבערזעצט דעם דריטען טהייל פון דעם ווערק, אין האָט בעקומען 300 רובעל פאַר דיזע אַרבייט, ד.ה. דעם דריטען טהייל פון דער סומע, וועלכע ער האָט געזאָלט בעקומען פאַר דאָס גאַנצע ווערק. עס איז דערפאַר געווען אַ גרויסע געמיינהייט צו רעדען פון אַ בעטרוג.

דער ערשטער טהייל פון דער אַנקלאַגע, וועלכע די אונטערזוכונגס-קאָמיסיאָן האָט געשליידערט געגען באַקונין אויף דעם בעפעהל פון מאַרקס, איז געווען פאַלש; דער צווייטער טהייל איז געווען פונקט אַזוי ווייניג ריכטיג ווי דער ערשטער, דען נעטשאַיעוו האָט געשריבען דעם בריף אָהנע דאָס באַקונין האָט געוואוסט פון דעם.

אַזוי האָט מאַרקס פערזוכט צו פערדעכטיגען באַקונין אַלס שווינדלער און בעטריגער, נאָכדעם ווי ער איז דורכגעפאַלען מיט זיינע שענדליכע פערלוימדונגען, ערקלערענדיג אַז זיין געגנער איז אַ רוסישער שפּיאָן און פאַלשמינצער. אָבער אַלע דיזע פייגע און געמיינע פערלוימדונגען געגען דעם גרויסען רעוואָלוציאָנער האָבען נאָך בייגעטראָגען צו פערהערליכען זיין נאָמען; ביז צו זיין טויט איז ער געליבט און רעספּעקטירט געוואָרען פון אַלע זיינע לאַנדסלייט, פון די רוסישע עמיגראַנטען און פון אַלע די יעניגע עלעמענטען אין אייראָפּאַ, וועלכע זיינען מיט איהם בעפריינדעט געווען, און וועלכע האָבען געקעמפפט ווי ער פיר די פרייהייט און געגען דעם דעספּאָטיזמוס.

(1) ה. לאַפּאַטין, דער איבערזעצער פון דעם קאַפּיטאַל. Nettlau, II. 383.

ענדע.